ជីវប្រវត្តិដោយសង្ខេបរបស់អ្នកនិពន្ធ

ព្រះមហាថេរៈស្រាវស្តី ធម្មិកៈដែលជាអ្នកបាថកថាដ៏ល្បីល្បាញ បានកើតនៅក្នុងទីក្រុងមេលបើន ប្រទេសអូស្ត្រាលី ក្នុងឆ្នាំ១៩៥១។ បន្ទាប់ពីបានអានសៀវភៅធម៌ ព្រះមហាថេរៈបានចាប់អារម្មណ៍ជាប់ជានិច្ចនៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាចាប់តាំងពីវ័យកុមារភាពមកម្លេះ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៧៦ ព្រះមហាថេរៈបានធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសឥណ្ឌា ហើយទស្សនាពុទ្ធសង្វេគជនីយ–ដ្ឋាននៅទីនោះ។ នៅឯស្រាវស្តី ព្រះមហាថេរៈបានបួសជាសាមណេរ។ ក្រោយមកព្រះមហាថេរៈបានផ្លាស់ទីលំនៅទៅកាន់ប្រទេសសេរីលង្កាដើម្បីការសិក្សានិងការបដិបត្តិ។ ព្រះមហាថេរៈក៏បានបង្រៀនសមាធិអស់រយៈពេលជាច្រើនឆ្នាំផងដែរ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៥ ព្រះមហាថេរៈបានធ្វើដំណើរទៅកាន់ប្រទេសសាំងកាពួរជាកន្លែងដែលព្រះមហាថេរៈទទួលឧបសម្បទានៅទីនោះ។ ក្រោយមកព្រះមហាថេរៈបង្រៀននៅស្ថាប័នអភិវឌ្ឍន៍កម្មវិធីសិក្សារបស់ក្រសួងអប់រំ ដែលជាកន្លែងព្រះមហាថេរៈបង្កើតខ្សែភាពយន្តទូរទស្សន៍ជាច្រើនសំរាប់ស្ថាប័ននេះ។ ព្រះមហាថេរៈធម្មិកៈក៏បានបាថកថានៅតាមសកលវិទ្យាល័យផ្សេងៗ សាលារៀន ស្ថានីយ៍ទូរទស្សន៍ និងវិទ្យុនៅប្រទេសអូស្ត្រាលី និងជុំវិញទ្វីបអាស៊ី។

ភាគ ១
តើព្រះពុទ្ធសាសនាគឺជាអ្វី?
បុ. តើព្រះពុទ្ធសាសនាគឺជាអ្វី?

វិ. *ឈ្មោះថា ព្រះពុទ្ធសាសនាមានប្រភពពីពាក្យថា ពោធិ ដែលមានន័យថា ត្រាស់ដឹង ហើយ ព្រះពុទ្ធសាសនាជាទស្សនវិជ្ជានៃការត្រាស់ដឹង។ ទស្សនវិជ្ជានេះមានប្រភពមកពីបទពិសោធន៍ពិតរបស់សិទ្ធត្ថគោតម ដែលគេស្គាល់ថា ជាព្រះពុទ្ធពេលព្រះអង្គត្រាស់ដឹងក្នុងព្រះជន្មាយុ៣៥ព្រះវស្សា។ ព្រះពុទ្ធសាសនា ឥឡូវនេះមានអាយុ ២៥០០[១]ឆ្នាំហើយមានសាសនិកជនជាង៣០០លាននាក់ទូទាំងពិភពលោក។ ១០០ឆ្នាំកន្លងផុតទៅព្រះពុទ្ធសាសនា បានក្លាយជាទស្សនវិជ្ជាសំខាន់របស់អាស៊ី ប៉ុន្តែបច្ចុប្បន្នកំពុងបង្កើនសាសនិកយ៉ាងច្រើននៅអ៊ឺរ៉ុប អូស្ត្រាលី និងអាមេរិក។*

បុ. ដូច្នេះ តើព្រះពុទ្ធសាសនាគ្រាន់តែជាទស្សនវិជ្ជា?

វិ. *ពាក្យទស្សនវិជ្ជាមកពីពាក្យពីរម៉ាត់គឺហ្វីឡូមានន័យថា ស្រឡាញ់ និងសូហ្វីមានន័យថា បញ្ញា។ ដូច្នេះ ទស្សនវិជ្ជា គឺស្រឡាញ់បញ្ញា ឬស្រឡាញ់ និងបញ្ញា អត្ថន័យទាំងពីរបញ្ជាក់ នូវភាពសុក្រឹតរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបង្រៀនយើងថា ចូរព្យាយាម*

---

[១] *ឆ្នាំ ពេលដែលអ្នកនិពន្ធសរសេរសៀវភៅនេះសព្វថ្ងៃគឺព.ស.២៥៥០*

អភិវឌ្ឍកម្រិតបញ្ញាអោយខ្ពស់បំផុតដើម្បីស្វែងយល់ឲ្យច្បាស់លាស់ ។ហើយបង្រៀនផងដែរ អោយយើងអភិវឌ្ឍមេត្តាធម៌ និងករុណាធម៌ ដូច្នេះ យើងអាចជាមិត្តពិតប្រាកដរវាងសព្វសត្វទាំងអស់ក្នុងលោក ។ ដូច្នេះ ព្រះពុទ្ធសាសនាអាចជាទស្សនវិជ្ជាតែជាឧត្តមទស្សនវិជ្ជា។

ប. តើនរណាជាព្រះពុទ្ធ?

វ.ក្នុងឆ្នាំ៥៦៣មុនគ្រឹស្តសករាជព្រះរាជបុត្រមួយព្រះអង្គបានប្រសូតិឡើងក្នុងរាជត្រកូលភាគខាងជើងប្រទេសឥណ្ឌា។ ព្រះអង្គជំជាត់នៅលើគំនរទ្រព្យ និងលោកិយសុខតែជាចុងក្រោយព្រះអង្គឈ្វេងយល់ថាសុវត្ថិភាព និងសេចក្តីសុខផ្លូវលោក មិនអាចធានាដល់សុខសុភមង្គលឡើយ។ ព្រះអង្គត្រូវបានជម្រុញអោយគិតយ៉ាងខ្លាំងនូវសេចក្តីទុក្ខដែលប្រទះជុំវិញខ្លួនហើយគិតនឹងត្រូសត្រាយផ្លូវទៅរកសេចក្តីសុខពិតប្រាកដរបស់មនុស្សជាតិ។ លុះព្រះជន្ម២៩ព្រះវស្សាព្រះអង្គបានចេញចាកព្រះមហេសី និងបុត្រហើយបានចូលទៅរៀនជាមួយគ្រូបង្រៀនសាសនាល្បីៗនៅសម័យនោះ ដើម្បីរៀនសូត្រពីពួកគេ។ គ្រូទាំងអស់នោះ បានបង្រៀនស្ទើរតែអស់នូវចំណេះវិជ្ជា ប៉ុន្តែព្រះអង្គមិនចេះវិជ្ជាណាមួយ ដែលជាហេតុនៃការរលត់ទុក្ខ និងវិធីដើម្បីយកជំនះលើសេចក្តីទុក្ខនោះឡើយ។ ជាចុងក្រោយបន្ទាប់ពីចំណាយពេលរៀនសូត្រ៦ព្រះវស្សាមានតែសមាធិទេ ដែលព្រះអង្គបានពិសោធ និងជាមាគ៌ាទម្លាយនូវអវិជ្ជាហើយព្រះអង្គបានយល់

ពីហេតុនៃសេចក្ដីទុក្ខភ្ជាមៗ។ ពីពេលនោះរហូតមក គេហៅព្រះអង្គថា ព្រះពុទ្ធមានន័យថា *អ្នកត្រាស់ដឹង*។ ព្រះអង្គចំណាយពេល ៤៥ឆ្នាំទៀតដោយព្រះអង្គបានត្រាច់ចរជុំវិញឥណ្ឌាខាងជើង ដើម្បីបង្រៀនអ្នកដទៃនូវអ្វីដែលបានរកឃើញ។ ខន្ដីធម៌ និងករុណាធម៌ របស់ព្រះអង្គមានលក្ខណៈជាប្រវត្តិសាស្ត្រ ហើយព្រះអង្គមានសាវ័ករាប់ពាន់សែននាក់។ ក្នុងព្រះជន្មាយុ៨០ព្រះវស្សា ទោះបីជរា និងព្យាធិក៏ដោយក៏ព្រះអង្គមានសេចក្ដីសុខ និងសេចក្ដីស្ងប់ឈានទៅរកបរិនិព្វាននៅទីបំផុត។

បុ. តើព្រះពុទ្ធជាអាទិទេព(god)ឬ?

វិ.ទេ, ព្រះពុទ្ធមិនមែនជាអាទិទេពទេ។ ព្រះអង្គមិនដែលអះអាងថាព្រះអង្គជាអាទិទេព ជាបុត្ររបស់អាទិទេព ឬ ជាអ្នកនាំសាររបស់អាទិទេព។ ព្រះអង្គជាបុរសដែលបានធ្វើឲ្យមានជ័យជំនះលើសេចក្ដីទុក្ខហើយបង្រៀនថា បើយើងដើរតាមគំរូព្រះអង្គយើងអាចរួចចាកទុក្ខពិតប្រាកដដោយយើងផ្ទាល់ផងដែរ ។

បុ.បើព្រះពុទ្ធមិនមែនជាអាទិទេពទេ ចុះហេតុអ្វីប្រជាជនគោរពបូជាព្រះអង្គ?

វិ.មានវិធីបូជាខុសគ្នាច្រើនយ៉ាង។ ពេលនរណាម្នាក់បូជាអាទិទេព ពួកគេកោតសរសើរទេវបុត្រ និងទេវតាសែនសំណែន និងប្រាថ្នាបួងសួងជឿជាក់ថា អាទិទេព ឬ ពាក្យសរសើរទទួលនូវសំណែននិងតប

ស្នងនូវពាក្យបួងសួងរបស់គេ។ ពុទ្ធសាសនិកជននឹងមិនទំយើឬ ផ្តេក ផ្តួលទៅតាមការបូជាបែបនេះទេ។ ការបូជាម្យ៉ាងទៀត គឺពេលយើង សម្តែងសេចក្តីគោរពចំពោះនរណាម្នាក់ ឬវត្ថុអ្វីម្យ៉ាងដែលយើងលើក សរសើរ។ ពេលគ្រូដើរចូលថ្នាក់រៀន យើងក្រោកឈរឡើង ពេល យើងជួបឥស្សរជនណាម្នាក់ យើងជម្រាបសួរពេលក្មេងជាតិកំពុង បន្ទើឡើងយើងគោរព។ ទាំងអស់នេះ គឺឥរិយាបថនៃការគោរពបូជា និងចង្អុលប្រាប់នូវការកោតសរសើររបស់យើងសម្រាប់មនុស្ស និង វត្ថុទាំងឡាយ។ នេះជាប្រភេទនៃការបូជា ដែលពុទ្ធសាសនិកជន បដិបត្តិ។ ព្រះពុទ្ធបដិមាដែលមានព្រះហស្តដាក់យ៉ាងស្រាលនៅលើ ភ្លៅ និងស្នាមញញឹមប្រកបដោយករុណាធម៌រំលឹកយើងឲ្យព្យាយាម អភិវឌ្ឍសុខសន្តិភាព និងសេចក្តីស្រឡាញ់នៅក្នុងខ្លួនយើង។ ក្លិន ក្រអូបរបស់ធូបរំលឹកយើងឱ្យជ្រួតជ្រាបនូវកម្លាំងនៃគុណធម៌, ភ្លើង ទៀនរំលឹកយើងដល់ពន្លឺនៃចំណេះដឹង និងផ្កាដែលស្រស់មួយរំពេច ក៏ស្វិតស្រពោនទៅរំលឹកយើងនូវធម៌អនិច្ចំគឺការមិនទៀង ពេលយើង សំពះ យើងសម្តែងនូវការដឹងគុណចំពោះព្រះពុទ្ធសម្រាប់អ្វីដែល ព្រះអង្គបានបង្រៀននូវសច្ចធម៌ពិតរបស់ព្រះអង្គ។ នេះគឺជាអត្ថន័យ នៃការគោរពបូជារបស់ពុទ្ធបរិស័ទ។

ប.តែខ្ញុំបានឮគេនិយាយថាពុទ្ធសាសនិកជនគោរពបូជារូប សំណាក។

រ. ពំនោលដូច្នោះ ជាការផ្ទុះបញ្ចាំងនូវការយល់ខុសរបស់មនុស្ស ដែលធ្វើដូច្នោះ។ វចនានុក្រមកំណត់និយមន័យពាក្យរូបសំណាកថា រូបគំនូរ ឬ រូបបដិមា ដែលគេគោរពបូជាដូចជាអាទិទេព។ ដូចដែលយើងបានឃើញយ៉ាងច្បាស់ថា ពុទ្ធសាសនិកជនមិនជឿថា ព្រះពុទ្ធជាអាទិទេព ដូច្នេះ តើគេអាចជឿថា កំណាត់ឈើឬក៏ដុំដែកជាអាទិទេពឬ?។ សាសនាទាំងអស់ប្រើប្រាស់និមិត្តសញ្ញាជំនួសឱ្យគំនិតផ្សេងៗគ្នា។ សាសនាតៅយិង-យ៉ាង ប្រើជានិមិត្តសញ្ញាសហវិជ្ជមានវាងវត្ថុពីរផ្ទុយគ្នា។ ក្នុងសាសនាសិកដាវប្រើតំណាងឲ្យការតស៊ូខាងចិត្តវិញ្ញាណ។ក្នុងសាសនាគ្រឹស្ត ត្រី គឺប្រើតំណាងឲ្យការលះបង់របស់យេស៊ូ។ ហើយក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាពុទ្ធបដិមាជាការរំលឹកផងដែរដល់អាណាចក្ររបស់មនុស្ស ក្នុងព្រះពុទ្ធវចនៈនូវសច្ចភាពពិតដែលថា ព្រះពុទ្ធសាសនាគឺយកមនុស្សជាធំមិនមែនយកអាទិទេពជាធំទេ នូវអ្វីដែលយើងត្រូវតែសម្លឹងមើលខ្លួនឯងមិនមែនត្រឹមតែស្វែងរកសុក្រឹតភាពនិងការយល់ដឹង។ ដូច្នេះ ការនិយាយថាពុទ្ធសាសនិកជនគោរពបូជារូបសំណាកជារឿងមិនត្រឹមត្រូវ។

ប. បើព្រះពុទ្ធសាសនាល្អ ចុះហេតុអ្វីប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្លះក្រីក្រម្ល៉េះ?

រ.ប្រសិនបើភាពក្រីក្រ ដែលអ្នកនិយាយជាផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចវាជារឿងពិតដែលថា ប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្លះក្រីក្រមែន។ តែបើភាព

ក្រីក្រដែលអ្នកនិយាយជាផ្នែកគុណភាពជីវិត ពេលនោះប្រហែលជាប្រទេសកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាខ្លះ គឺ មានគុណភាពជាឧទាហរណ៍សហរដ្ឋអាមេរិកជាប្រទេសដែលមានខ្លាំងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ហើយមានអំណាចតែកម្រិតការប្រព្រឹត្តអាជ្ញាកម្មជាប្រទេសមួយ ដែលខ្ពស់ជាងគេបង្អស់ក្នុងពិភពលោកមនុស្សចាស់ជរាពប់លាននាក់ត្រូវបានកូនទាំងឡាយបំបរបង់ចោល ហើយស្លាប់យ៉ាងអណោចអធម៌ឯកោម្នាក់ឯងក្នុងផ្ទះជនជរាចំណែកអំពើហិង្សា និងការប្រព្រឹត្តបំពានលើក្មេងជាបញ្ហាធំបំផុត។ ចុងក្រោយនៃជីវិតអាពាហ៍ពិពាហ៍មួយក្នុងចំណោមបី គឺការលែងលះគ្នាហើយមានបង្ហាញរូបអាសគ្រាមពេញពាស។ មានក្នុងលក្ខខណ្ឌលុយកាក់ តែប្រហែលជាក្រក្នុងលក្ខខណ្ឌនៃគុណភាពជីវិត។ ឥឡូវនេះ បើអ្នកក្រឡេកមើលប្រទេសដែលប្រកាន់ខ្ជាប់នឹងព្រះពុទ្ធសាសនាខ្លះ អ្នកនឹងជួបប្រទះនូវទិដ្ឋភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំង។ ឪពុកម្តាយជាទេវបុគ្គល ដែលបុត្រធីតាត្រូវគោរពកោតខ្លាចអាត្រាអាជ្ញាកម្មមានកម្រិតទាបបំផុត ការលែងលះប្តីប្រពន្ធនិងអត្តឃាតកម្រនឹងមាន ហើយតម្លៃខាងប្រពៃណីទំនៀមទម្លាប់ដូចជាភាពទន់ភ្លន់សន្តានចិត្តល្អការទទួលរាក់ទាក់ចំពោះអ្នកខាងក្រៅការអត់ធន់ និងគារវកិច្ចចំពោះអ្នកដទៃនៅតែបដិបត្តិយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់។ និយាយតាមសេដ្ឋកិច្ចអាចមានការថយក្រោយ តែគុណភាពជីវិតប្រហែលជាខ្ពង់ខ្ពស់ជាង បើប្រៀបធៀបជាមួយសហរដ្ឋអាមេរិកជា

ដើម។ តែទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ បើយើងកាត់សេចក្តីអោយបានច្បាស់ចំពោះប្រទេស ដែលកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងរឿងសេដ្ឋកិច្ចតែម្យ៉ាងប្រទេសមួយ ដែលមានអត្រាការជំពាក់ខាងសេដ្ឋកិច្ចនិងមានដាងគេបង្អស់ក្នុងពិភពលោកបច្ចុប្បន្ន គឺប្រទេសជប៉ុនដែលប្រជាជន៩៣ភាគរយហៅខ្លួនឯងថាជាពុទ្ធបរិស័ទ។

ប.បើដូច្នោះ ចុះហេតុអ្វីយើងមិនដែលឮជាញឹកញាប់ពីអំពីកម្មវិធីសង្គ្រោះសង្គមពីក្រុមសាសនិកជនទាំងឡាយ?

វិ. *ប្រហែលព្រោះថា ពុទ្ធសាសនិកជនហាក់បីដូចមិនចង់លើកកម្ពស់អំពើល្អដែលគេធ្វើ។ ច្រើនឆ្នាំកន្លងទៅហើយ មេដឹកនាំព្រះពុទ្ធសាសនាជនជាតិជប៉ុនឈ្មោះនិកកូណីវ៉ាណូ បានទទួលរង្វាន់ប៊ីមផ្ទេតុនសម្រាប់កិច្ចការលើកកម្ពស់សាមគ្គីធម៌ផ្ទៃក្នុងសាសនា។ ដូចគ្នាដែរ ព្រះភិក្ខុសង្ឃថៃពេលថ្មីៗនេះបានទទួលរង្វាន់ម៉ែកសៃសៃដែលគួរឲ្យកោតសរសើរសម្រាប់សេចក្តីសម្រេចដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់នូវរឿងកំណាត់ថ្នាំញៀនរបស់ព្រះអង្គ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៨៧ ភិក្ខុសង្ឃថៃមួយអង្គទៀតឈ្មោះព្រះតេជគុណ ខន្តិយពិវ៉ាត់ បានទទួលរង្វាន់សន្តិភាពក្មេងរបស់ណ័រវេស៍សម្រាប់ការងារច្រើនឆ្នាំរបស់ព្រះអង្គក្នុងការជួយក្មេងអនាថាក្នុងតំបន់ដាច់ស្រយាល។ ហើយចុះអំពីគម្រោងកិច្ចការសង្គមដ៏ធំសម្រាប់បម្រើជនក្រីក្រឥណ្ឌា ដែលដំណើរការដោយក្រុមព្រះភិក្ខុសង្ឃមកពីប្រទេសអ៊ឺរ៉ុប?។ ពួកគេបានកសាងសាលារៀន*

មជ្ឈមណ្ឌលលើកកម្ពស់ស្មារតីក្មេងអាគារឱសថាល័យ និងរោងចក្រឧស្សាហកម្មខ្នាតតូចសម្រាប់លើកស្ទួយគុណភាពជីវិតពួកគេ។ ពុទ្ធសាសនិកជនមើលឃើញការធ្វើទានដល់អ្នកដទៃជាការសម្តែងការបដិបត្តិខាងផ្លូវសាសនារបស់ខ្លួនដូចគ្នា និងការបដិបត្តិរបស់សាសនាដទៃតែពួកគេគិតថា វាត្រូវតែធ្វើដោយសទ្ធាហើយមិនលើកតម្កើងខ្លួនឯង។ ដូច្នេះ អ្នកនឹងមិនឮច្រើនអំពីកិច្ចការធ្វើបុណ្យទានរបស់ពួកគេ។

បុ. ហេតុអ្វីចានជាមានព្រះពុទ្ធសាសនានិកាយប្លែកៗគ្នាច្រើនម្ល៉េះ?

វិ. *មានស្ករប្រភេទផ្សេងៗជាច្រើនដូចជាស្ករក្រហម ស្ករស ស្ករដុំ ស្ករទឹកស៊ីរ៉ូ និងស្ករ លាបការ៉េម តែទាំងអស់នោះគឺជាស្ករហើយវាមានរសជាតិផ្អែមដូចគ្នា។វាត្រូវបានផលិតចេញពីទម្រង់ផ្សេងៗគ្នា ដូច្នេះ វាក៏អាចប្រើបានច្រើនយ៉ាងផ្សេងពីគ្នាដែរ។ព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏ដូចគ្នាដែរគឺមាននិកាយថេរវាទ___និកាយហ្សេន___និកាយសុខាវតីនិកាយយោគ: និងនិកាយ<u>វជ្រយានតែនិកាយទាំងអស់នេះ</u> គឺព្រះពុទ្ធសាសនាហើយមានរសជាតិតែមួយដូចគ្នា គឺរសជាតិនៃការអស់ទៅនូវសេចក្តីទុក្ខទាំងពួង។*

ព្រះពុទ្ធសាសនាបានវិវត្តជាទម្រង់ផ្សេងៗគ្នា ដូច្នេះ ព្រះពុទ្ធសាសនាអាចសម្របជាមួយវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នាដែលមានរួចមកហើយ

ៗ ព្រះពុទ្ធសាសនាបានសម្របសម្រួលសាចុះសាឡើងច្រើនសតវត្ស ដែលអាចស្ថិតស្ថេរសម្របជាមួយនឹងអនុជនជំនាន់ថ្មីជាបន្តបន្ទាប់ៗ បើមើលពីខាងក្រៅឃើញថា ព្រះពុទ្ធសាសនាមាននិកាយច្រើន ដែលហាក់ដូចជាខុសគ្នា តែមជ្ឈន្តិកីនៃនិកាយទាំងអស់នោះ គឺ អរិយសច្ចៈ៤ និងអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ៗ សាសនាធំៗរួមទាំង ព្រះពុទ្ធសាសនាបានបែកខ្ញែកជាក្រុម និងនិកាយៗ តែនិកាយផ្សេង ៗគ្នារបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនដែលបង្កឲ្យមានសង្គ្រាមរវាងគ្នាឡើយ ហើយរហូតមកដល់បច្ចុប្បន្ននិកាយសាសនាទាំងអស់នោះ នៅតែ ទៅមករកគ្នារវាងវត្តនិងវត្ត និងមានការបដិបត្តិសាសនពិធីរួមគ្នាៗ ខន្តីធម៌ និងការយោគយល់គ្នាដូច្នេះ គឺកម្រនឹងរកបានណាស់ៗ

ប. តើព្រះពុទ្ធសាសនាមានលក្ខណៈជាវិទ្យាសាស្ត្រទេ?

វ.មុននឹងឆ្លើយនូវសំណួរនេះ វាជាការប្រសើរណាស់ ដើម្បីកំណត់ និយមន័យពាក្យវិទ្យាសាស្ត្រៗ តាមវចនានុក្រមវិទ្យាសាស្ត្រមានន័យ ថា ចំណេះដឹងដែលអាចបង្កើតជាប្រព័ន្ធដែលអាស្រ័យកត្តាពិត ដែលអាចពិសោធ និងឃើញច្បាស់បានហើយថ្លែងទៅតាមច្បាប់ ធម្មជាតិទូទៅជាសាខាចំណេះដឹងម្យ៉ាង ដែលអាចសិក្សានូវសភាវៈ ពិតបានៗ មានទ្រឹស្តីខ្លះរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនាដែលមិនសមស្របទៅ តាមនិយមន័យនេះ តែពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលសំខាន់បំផុតរបស់

ព្រះពុទ្ធសាសនា គឺអរិយសច្ចៈ៤ ដែលមានលក្ខណៈជាវិទ្យាសាស្ត្រខ្លាំងបំផុត។

អរិយសច្ចៈទី១សេចក្ដីទុក្ខគឺការពិសោធន៍ដែលយើងអាចកំណត់និយមន័យធ្វើការពិសោធនិងវាស់វែងបាន។ អរិយសច្ចៈទី២បង្ហាញថា សេចក្ដីទុក្ខមានហេតុតាមធម្មជាតិគឺសេចក្ដីចង់បានដែលជាហេតុអាចកំណត់ និយមន័យធ្វើការពិសោធន៍និងវាស់ទំហំបាន។ គេមិនអាចបង្កើនការព្យាយាមពន្យល់សេចក្ដីទុក្ខទៅ និងគំនិតខាងបរមត្ថទស្សនវិជ្ជា ឬទេវកថាទេ។ យោងតាមអរិយសច្ចៈទី៣សេចក្ដីទុក្ខ នឹងអាចបំបាត់បាន ដោយមិនអាស្រ័យទៅលើសភាវៈអស្ចារ្យណាមួយដោយជំនឿ ឬដោយការអង្វរករបួងសួងតែសាមញ្ញបំផុតដោយការកម្ចាត់នូវមូលហេតុរបស់វាចោល។ នេះគឺឃើញជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯងអរិយសច្ចៈទី៤ គឺមាគ៌ាទៅរកការរំលត់នូវទុក្ខជាថ្មីម្ដងទៀតជាគោលការណ៍ ដែលមិនអាស្រ័យបរមត្ថទស្សនវិជ្ជាទាល់តែសោះ តែអាស្រ័យលើការបដិបត្តិត្រូវ ហើយបើកទូលាយសម្រាប់អ្នកបដិបត្តិពិសោធមើលម្ដងហើយម្ដងទៀត។ ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនទទួលស្គាល់នូវគំនិតជឿលើសភាវៈអស្ចារ្យដូចគ្នានិងវិទ្យាសាស្ត្រដែរហើយពន្យល់នូវហេតុនិងបាតុភូតរបស់ចក្រវាឡដោយសំអាងលើច្បាប់ធម្មជាតិ។ ទាំងអស់នេះ ឈរនៅលើការបង្ហាញនូវចិត្តវិញ្ញាណនៃវិទ្យាសាស្ត្រ។ បន្ថែមលើនេះទៀត ពាក្យទូន្មានជាញឹកញាប់របស់ព្រះពុទ្ធ

ដែលមិនអោយយើងជឿទាំងងងឹតងងល់ តែគួរចោទសួរខ្លះ ត្រួតពិនិត្យស៊ើបអង្កេត និងសម្អាងលើការពិសោធដោយខ្លួនឯង ដោយមានបន្ទីរពេទ៍ទ្រឹស្តីវិទ្យាសាស្ត្រនិយាយថា ចូរកុំបណ្តោយខ្លួនជឿទៅតាមការប្រកាសដំណឹងល្អឬទំនៀមទម្លាប់ ចូរកុំបណ្តោយខ្លួនជឿទៅតាមពាក្យចរចាមអារ៉ាម ឬ គម្ពីរស័ក្តិសិទ្ធកុំបណ្តោយខ្លួនជឿទៅតាមពាក្យបំផ្លើស ឬ គ្រាន់តែតក្កៈកុំបណ្តោយខ្លួនជឿទៅតាមភាពអគតិតាមការសង្កេត ឬដោយសមត្ថភាព ដែលសម្តែងចេញរបស់មនុស្ស និងកុំបណ្តោយខ្លួនជឿទៅតាមគំនិតថា គាត់ជាគ្រូរបស់យើង។ តែបើនៅពេលខ្លួនអ្នកផ្ទាល់ដឹងថា វត្ថុនេះល្អដែលមិនអាចបំភាន់បានដែលលើកសរសើរដោយបណ្ឌិត ហើយពេលបានបដិបត្តិនឹងសង្កេតឃើញថា វានាំទៅរកសេចក្តីសុខ ដូច្នេះ ចូរបណ្តោយខ្លួនជឿតាមវត្ថុនោះចុះ។ ដូច្នេះ យើងអាចនិយាយថា ថ្វីបើព្រះពុទ្ធសាសនាមិនមែនជាវិទ្យាសាស្ត្រទាំងស្រុងតែតាមសេចក្តីពិត គឺមានសម្ទេងជាវិទ្យាសាស្ត្រខ្លាំង ហើយមានលក្ខណៈជាវិទ្យាសាស្ត្រជាងសាសនាដទៃ។ វាជាការឆ្លុះបញ្ចាំងយ៉ាងច្បាស់ថា លោកអាល់បឺតអៃស្តាញជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រដ៏ល្បីល្បាញម្នាក់ ក្នុងសតវត្សទី២០ និយាយអំពីព្រះពុទ្ធសាសនាថា "សាសនានៃអនាគតគឺជាសាសនាសាកល"។ អាចពុះពារជំនះលើវត្ថុមានអាទិទេព និងជៀសផុតពីគំនិតទិដ្ឋិនិយម និងទេវវិទ្យា។ គ្របដណ្តប់ទាំងសភាវៈធម្មជាតិ និង

ចិត្តវិញ្ញាណវាអាចមានគោលដំហរលើវិញ្ញាណខាងសាសនា ដែលផុសឡើងពីបទពិសោធលើវត្ថុទាំងអស់ទាំងធម្មជាតិ និងចិត្តវិញ្ញាណ និងកត្តារួមដ៏ជាក់លាក់។ បើមានសាសនាណាមួយអាចគ្រប់គ្រងលើតម្រូវការរបស់វិទ្យាសាស្ត្រសម័យទំនើបថ្មីនោះគឺព្រះពុទ្ធសាសនា។

គោលគំនិតជាមូលដ្ឋានរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា

បុ. តើខ្លឹមសារសំខាន់នៃពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធគឺអ្វី?

វិ.ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទាំងអស់មានអរិយសច្ចៈ ៤ជាស្នូលដូចគ្នានិងខ្នងកង់និងកាំកង់មានដុំកង់ជាស្នូល។ គេហៅថា បួនពីព្រោះមានបួនក្នុងចំណោមស្នូលទាំងនោះ។ គេហៅថា អរិយៈ ពីព្រោះ គេចង់លើកកំពស់បុគ្គលណាយល់នូវធម៌ទាំងបួននោះ ហើយគេហៅថា សច្ចៈពីព្រោះជាសេចក្ដីពិតនិងឱបក្រសោបជាមួយសេចក្ដីពិតជានិច្ច។

បុ. តើអរិយសច្ចៈទី១គឺអ្វី?

វិ.អរិយសច្ចៈទី១គឺជីវិតដែលប្រទះតែសេចក្ដីទុក្ខ។ ដើម្បីមានជីវិតអ្នកច្បាស់ជាមានទុក្ខ។ វាមិនអាចប្រព្រឹត្តទៅបានដែលថា ជីវិតរស់នៅមិនដែលប្រឈមមុខនឹងសេចក្ដីទុក្ខនោះ។ យើងត្រូវតែឆ្លងកាត់សេចក្ដីទុក្ខខាងផ្លូវកាយដូចជាឈឺរបួសការនឿយហត់ ចាស់ជរា និងសេចក្ដីស្លាប់នៅទីបញ្ចប់ ហើយយើងត្រូវតែឆ្លងកាត់សេចក្ដីទុក្ខខាងផ្លូវចិត្តដូចជាភាពឯកោ ការព្រួយកង្វល់ ការភិតភ័យ ការត្អូញត្អែរ ការអស់សង្ឃឹម និងសេចក្ដីខឹងជាដើម។

បុ. តើនេះមិនមែនជាលក្ខណៈទុដិដ្ឋិនិយមឬ?

វិ. វចនានុក្រមឲ្យនិយមន័យទុទិដ្ឋិនិយមថា ការទម្លាប់គិតដែលទោរទន់ទៅលើអ្វីដែលអាក្រក់នឹងកើតឡើងឬជំនឿដែលថា អំពើអាក្រក់

មានឥទ្ធិពលជាងអំពើល្អ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនបានបង្រៀនគំនិតទាំងអស់នោះទេ។ តែក៏មិនបដិសេធថា សេចក្ដីសុខមិនមាននោះដែរ។ ព្រះពុទ្ធសាសនានិយាយយ៉ាងសាមញ្ញថា ដើម្បីមានជីវិតគឺដើម្បីពិសោធនូវសេចក្ដីទុក្ខទាំងផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តដែលគេមិនអាចបដិសេធដោយការអធិប្បាយឲ្យងាយយល់នោះ។ គោលគំនិតសំខាន់នៃសាសនាភាគច្រើនគឺទេវកថា រឿងព្រេង ឬ ជំនឿដែលពិបាកនិងមិនអាចពន្យល់បញ្ជាក់បាន។ ព្រះពុទ្ធសាសនាចាប់ផ្ដើមពីការធ្វើបទពិសោធមួយជាហេតុការណ៍ពិត ដែលមិនអាចក្លែងបន្លំបានជាវត្ថុមួយ ដែលអ្នកទាំងអស់គ្នាស្គាល់មកពីការបានធ្វើការពិសោធ និងកំពុងព្យាយាមវាយទំលុះឲ្យបាន។ ដូច្នេះ ព្រះពុទ្ធសាសនាជាសាសនាសាកលដ៏ពិត ពីព្រោះបានជ្រៀតចូលទៅក្នុងភាពត្រឹមត្រូវនៃសារត្ថៈរបស់បច្ចេកបុគ្គលម្នាក់ៗគ្រប់ទាំងអស់ជាមួយនិងសេចក្ដីទុក្ខនិងវិធីដើម្បីពន្ធត់ទុក្ខបាន។

បុ. តើអរិយសច្ចៈទី២គឺអ្វី?

វិ. អរិយសច្ចៈទី២គឺសេចក្ដីទុក្ខទាំងអស់មានមូលហេតុមកពីតណ្ហា។ ពេលយើងសម្លឹងមើលសេចក្ដីទុក្ខខាងផ្លូវចិត្តយើងឃើញយ៉ាងងាយនូវតណ្ហាដែលជាហេតុនៃសេចក្ដីទុក្ខ។ ពេលយើងត្រូវការវត្ថុខ្លះ តែមិនបានដូចបំណងយើងនឹងព្រួយកង្វល់។ ពេលយើងសង្ឃឹមថាមាននរណាម្នាក់មករកយើងតែគេមិនបានមកយើងហាក់ដូចជាអស់

កម្លាំងកំហែង និងអស់សង្ឃឹម។ ពេលយើងចង់ឱ្យអ្នកដទៃដូចយើង តែវាមិនដូចយើងនឹងឈឺចុកចាប់។ ទោះបីពេល យើងចង់បានអ្វីមួយ ហើយយើងអាចបានរបស់នោះ ក៏មិនបាននាំសេចក្ដីសុខមកឲ្យយើង គ្រប់ពេលផងដែរ ពីព្រោះមិនយូរប៉ុន្មាន យើងហាក់ដូចជាធុញទ្រាន់ជាមួយវត្ថុនោះចំណូលចិត្តចំពោះវត្ថុនោះហើយចាប់ផ្ដើមប្រាថ្នាចង់បានវត្ថុដទៃផ្សេងៗទៀត។ និយាយឲ្យសាមញ្ញគឺថាអរិយសច្ចៈទី២ និយាយថា បានអ្វីក៏ដោយដែលអ្នកត្រូវការក៏មិនធានាដល់សេចក្ដីសុខឡើយ។ ទោះបីការតស៊ូជាបន្តបន្ទាប់ដើម្បីទទួលបាននូវអ្វីដែលអ្នកចង់បានព្យាយាមធ្វើឱ្យបាននូវបំណងរបស់អ្នក។ តណ្ហាដកហូតពីយើងនូវភាពស្ងប់ចិត្ត និងសេចក្ដីសុខ។

ឞ. តែតើសេចក្ដីត្រូវការ និងតណ្ហានាំយើងទៅរកសេចក្ដីទុក្ខខាងផ្លូវកាយយ៉ាងណា?

វ. សេចក្ដីត្រូវការ និងតណ្ហាសំរាប់វត្ថុនេះវត្ថុនោះ មានមិនចេះចប់ហើយ ជាពិសេសតណ្ហាស្ថិតនៅជាបន្តបង្កើតជាកម្លាំងដ៏ខ្លាំងក្លាដែលបណ្ដាលអោយបុគ្គលម្នាក់ៗកើតហើយកើតទៀត។ ពេលយើងកើតម្ដងទៀត យើងមានខ្លួនប្រាណដូចដែលយើងបាននិយាយរួចមកហើយខ្លួនប្រាណយើងបណ្ដាលឲ្យយើងចុកចាប់ និងឈឺគឺវាអាចនឿយហត់ដោយការងារ វាចាស់ទៅៗរហូតដល់ទីបំផុតស្លាប់។

ដូច្នេះ តណ្ហានាំអោយទុក្ខខាងផ្លូវកាយពីព្រោះវាបណ្តាលឲ្យយើងចាប់កំណើតម្តងទៀត។

ប. តែបើយើងបញ្ឈប់ចំណង់គ្រប់បែបយ៉ាងទាំងអស់ យើងនឹងមិនបានសម្រេចអ្វីទេឬ?

រ. ជារឿងពិត តែអ្វីដែលព្រះពុទ្ធត្រាស់ គឺថាពេលសេចក្តីប្រាថ្នា សេចក្តីចង់បានការមិនចេះ ឆ្អែតឆ្អន់ជាបន្តបន្ទាប់របស់យើងជាមួយអ្វីដែលយើងមាន និងការប្រាថ្នាច្រើនហើយច្រើនទៀតមិនចេះចប់ ជាហេតុធ្វើឲ្យមានសេចក្តីទុក្ខពេលនោះយើងគួរតែបញ្ឈប់ធ្វើដូច្នោះ ។ វាជាសំណើរដល់យើងថា តើយើងអាចបង្កើតភាពខុសគ្នានូវអ្វីគឺសេចក្តីត្រូវការនិងអ្វីគឺសេចក្តីចង់បានហើយព្យាយាមធ្វើឲ្យបាននូវតម្រូវការរបស់យើង និងធ្វើឲ្យស្កប់ស្កល់នូវចំណង់របស់យើង។ ព្រះពុទ្ធអង្គប្រាប់យើងថា សេចក្តីត្រូវការរបស់យើងអាចមានទីបញ្ចប់តែចំណង់របស់យើងគ្មានព្រំដែនទេ វាជាប្រហោងដ៏ជ្រៅបំផុត។ មានសេចក្តីត្រូវការជាវត្ថុសំខាន់ជាមូលដ្ឋាន និងគួររក្សាទុកហើយយើងគួរបំពេញវាឲ្យសម្រេច។ សេចក្តីលោភ ឬ ចំណង់ដែលខ្លាំងហួសហេតុពេកគួរតែកាត់បន្ថយបន្តិចម្តងៗ។ បន្ទាប់ពីនោះតើអ្វីដែលជាវត្ថុបំណងរបស់ជីវិតគិតតែពីប្រមូលផលប្រយោជន៍ ឬគ្រាន់តែជាការពេញចិត្តនិងសេចក្តីស្ងប់សុខ។

ប. តើអរិយសច្ចៈទី៣គឺអ្វី?

រ. អរិយសច្ចៈទី៣ គឺយើងអាចយកជំនះលើសេចក្ដីទុក្ខបានហើយ សេចក្ដីសុខអាចធ្វើបានសម្រេច។ នេះអាចពិតជាសារៈសំខាន់បំផុត របស់អរិយសច្ចៈទី៤ ពីព្រោះចំពោះអរិយសច្ចៈនេះព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ បញ្ជាក់ប្រាប់យើងថា សេចក្ដីសុខពិត និងភាពពេញបរិបូរអាច សម្រេចយកបាន។ ពេលយើងបោះបង់ចោលចំណង់ឥតប្រយោជន៍ ចេញហើយរៀនសូត្រក្នុងការរស់នៅពីមួយថ្ងៃទៅមួយថ្ងៃរីករាយចិត្ត ដោយមិនចាំបាច់មានចំណង់គ្មានឈប់ឈរ ដែលជាបទពិសោធន៍ ពិតរបស់ជីវិតបន្ដការងារដោយការអត់ធន់នូវបញ្ហា ដែលទាក់ទង ជីវិតដោយគ្មានសេចក្ដីភ័យខ្លាចសេចក្ដីខឹងនិងក្រេវក្រោធពេលនោះ យើងនឹងបានជាអ្នកមានសេចក្ដីសុខ នឹងរំដោះរួចពីទុក្ខទាំងពួង។ ពេលនោះ ហើយជាពេលតែមួយដែលយើងចាប់ផ្ដើមមានជីវិតយ៉ាង ពេញបរិបូរ។ ពីព្រោះ យើងមិនធុញថប់អ្វីទៀតឡើយជាមួយនឹងការ ធ្វើឲ្យស្កប់ស្កល់នូវចំណង់អត្ដភាពផ្ទាល់ខ្លួនរបស់យើង ហើយយើង មានពេលច្រើនជាងមុន ដើម្បីជួយអ្នកដទៃបំពេញតម្រូវការរបស់ គេ។ អាណាចក្រនេះគេហៅថាព្រះនិព្វាន។ យើងរំដោះខ្លួនរួចផុត ពីសេចក្ដីទុក្ខខាងផ្លូវចិត្តបានយ៉ាងពិតប្រាកដ។ នេះគេហៅថា ព្រះនិព្វាននៅទីបំផុត ។

ប.ព្រះនិព្វានគឺអ្វី ហើយនៅឯណា?

វិ. ព្រះនិព្វានជាឋានមួយ ដែលហួសពីវិស័យនៃពេលវេលា បរិយាកាស និងមិនអាចអធិប្បាយបានដោយពាក្យសម្តី ឬដោយគិតវែកញែកវិនិច្ឆ័យបាន។ ពាក្យសម្តី និងគំនិតទាំងឡាយសមរម្យចំពោះការអធិប្បាយឋានស្រទាប់បរិយាកាស និងពេលវេលាតែប៉ុណ្ណោះ។ តែពីព្រោះព្រះនិព្វានឆ្ងាយផុតពីពេលវេលាទើបគ្មានចលនាហើយនឹងគ្មានការចាស់ការស្លាប់ផងដែរ។ ដូច្នេះនិព្វានគឺអមតៈពីព្រោះនិព្វានឆ្ងាយផុតពីស្រទាប់បរិយាកាសគ្មានហេតុបច្ច័យគ្មានព្រំដែនគ្មានការគិតរឿងតួខ្លួន និងគ្មានខ្លួនហើយនិព្វាននោះគឺអចិន្ត្រៃយ៍។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បញ្ជាក់ដល់យើងផងដែរថា ព្រះនិព្វានគឺការជួបប្រទះនូវសេចក្តីសុខដ៏ជ្រាលជ្រៅ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា និព្វានគឺជាសេចក្តីសុខដ៏ឧត្តម (ធម្មបទ ២០៤) ។

បុ. តែតើមានភស្តុតាងបញ្ជាក់ពីការមានឋានដូច្នោះ ពិតប្រាកដមែន ឬទេ?

វិ. ទេ មិនមានទេ។ តែសភាវៈពិតរបស់ព្រះនិព្វានគេអាចសន្និដ្ឋានបាន។ បើមានឋានណាមួយដែលពេលវេលា និងបរិយាកាសធ្វើចលនាហើយមានឋាននោះពិតប្រាកដឋាននោះគឺពិភពលោក ដែលយើងរស់នៅពេលនោះ យើងក៏អាចសន្និដ្ឋានបានផងដែរថា មានឋានដែលពេលវេលា និងបរិយាកាសមិនធ្វើចលនាឋាននោះគឺព្រះនិព្វាន។ ដូចគ្នាដែរ ទោះបីយើងមិនអាចបង្ហាញភស្តុតាងថា

និព្វានមានពិតមែនតែយើងមានព្រះពុទ្ធវចនៈដែលមាននៅក្នុងគម្ពីរពិតប្រាកដៗ ព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់យើងថា មិនមានការកើតមិនមានទីជាទីតាំងមិនមានការច្យុតិមិនមានបច្ច័យតាក់តែងៗ បើគ្មានការកើតគ្មានការច្យុតិ គ្មានបច្ច័យតាក់តែងនោះនឹងគ្មានអ្វីបង្កើតដោយសំអាងលើអ្វីមួយ ដែលធ្វើឲ្យកើតមានទីជាទីតាំងមានការច្យុតិមានបច្ច័យតាក់តែងៗ ដូច្នេះ តើមានអ្នកណាដឹងអំពីការចេញផុតពីអ្វីដែលជាការកើតការច្យុតិការមានបច្ច័យតាក់តែង? ឧទាន៨០ យើងនឹងស្គាល់នូវព្រះនិព្វាន នៅពេលណាយើងបានសម្រេចនូវធម៌ៗ នៅពេលណាក៏ដោយក៏យើងអាចបដិបត្តិធម៌បានដែរៗ

ប. តើអរិយសច្ចៈទី៤គឺអ្វី?

រ. *អរិយសច្ចៈទី៤ គឺផ្លូវនាំទៅរកការឈ្នះនូវទុក្ខទាំងពួងៗ ផ្លូវនេះគេហៅថាអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ហើយមានអង្គប្រកបដូចតទៅនេះ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មាសង្កប្បៈ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តៈ សម្មាអាជីវៈ សម្មាវាយាមៈ សម្មាសតិ និង សម្មាសមាធិៗ ការបដិបត្តិរបស់ពុទ្ធបរិស័ទមានគ្រប់អង្គទាំង៨នេះ រហូតដល់ពួកគេអាចសម្រេចធម៌តាមលំដាប់បានៗ អ្នកអាចសង្កេតឃើញថា ជាន់ថ្នាក់នៃអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨គ្របដណ្តប់ទៅលើបញ្ហាគ្រប់បែបយ៉ាងរបស់ជីវិតដូចជាបញ្ហាសតិបញ្ញា បញ្ហាចរិយាធម៌ បញ្ហាសេដ្ឋកិច្ច បញ្ហាផ្លូវចិត្ត*

និងមិនតែប៉ុណ្ណោះនៅមានវត្ថុគ្រប់យ៉ាង ដែលមនុស្សត្រូវការដើម្បីធ្វើអោយជីវិតបានល្អប្រសើរ និងអភិវឌ្ឍចិត្តវិញ្ញាណបាន ។

ព្រះពុទ្ធសាសនាជាមួយនឹងគំនិតបូជាអាទិទេព

ប. តើពុទ្ធសាសនិកជនជឿលើអាទិទេពទេ?

វ. ទេ យើងមិនជឿទេ។ មានហេតុផលច្រើនយ៉ាងអំពីរឿងនេះ។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ប្រដូចជា អ្នកសង្គមវិទ្យា និងចិត្តវិទ្យាសម័យថ្មី ដែលជឿថា គំនិតខាងសាសនាហើយជាពិសេសជំនឿលើអាទិទេពមានប្រភពរបស់វាមកពីសេចក្តីភ័យខ្លាច។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ត្រាស់ថា ភ័យមកដល់មនុស្សទាំងឡាយយកភ្នំជាទីពឹងខ្លះ យកដំបូកជាទីពឹងខ្លះ យកដើមឈើ និងយកចេតិយ៍ជាទីពឹងខ្លះ។ ទីឃនិកាយ១៨៨មនុស្សជំនាន់ដើមកសាងខ្លួនឯង ក្រោមពិភពលោកនៃគ្រោះថ្នាក់ និងភ័យខ្លាចសត្វព្រៃកំណាចមិនអាចរកអាហារហូបចុកគ្រប់គ្រាន់ការឈឺចាប់ឬជំងឺផ្សេងៗហើយនឹងអព្ភូតហេតុខាងធម្មជាតិដូចជាផ្គរលាន់រន្ទះបាញ់ និងភ្នំភ្លើងផ្ទុះជានិច្ចជាកាលកើតឡើងដល់ពួកគេ។ ដោយពុំអាចរកសុវត្ថិភាពអ្វីផ្សេងបានពួកគេក៏បានបង្កើតគំនិតជឿលើអាទិទេពឡើង ក្នុងគោលបំណងឲ្យគេបានសុខសប្បាយនៅ ពេលណាល្អបន់ស្រន់អាទិទេព ពេលជួបគ្រោះថ្នាក់ និងការបំពេរអារម្មណ៍ពួកគេពេលអ្វីគ្រប់យ៉ាងខុសពីប្រក្រតី។ សព្វថ្ងៃនេះអ្នកអាចសង្កេតឃើញថា មនុស្សនឹងជឿលើអាទិទេពកាន់តែខ្លាំងនៅពេលណាជួបវិបត្តិអ្នកនឹងឮពួកគេនិយាយថា គេជឿទៅលើឯកាទិទេព ឬពហុ

អាទិទេព ដែលជួយពង្រឹងតម្រូវការពួកគេដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាជីវិត។ អ្នកនិងពួកគេនិយាយពន្យល់យើងថា ពួកគេជឿលើអាទិទេពតែមួយអង្គគត់ ព្រោះពួកគេបួងសួងពេលណាគេធ្លាក់ខ្លួនលំបាក ហើយការបួងសួងរបស់គេត្រូវបានសម្រេច។ ទាំងអស់នេះហាក់ដូចជាគាំទ្រពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធដែលត្រាស់ថា ទស្សនៈជឿអាទិទេពគឺមកពីសេចក្ដីខ្លាច និងសេចក្ដីមិនទុកចិត្តខ្លួនឯង។ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បង្រៀនយើងឲ្យព្យាយាមសិក្សាឲ្យយល់អំពីសេចក្ដីភ័យខ្លាចរបស់ខ្លួនឯង កាត់បន្ថយសេចក្ដីលោភលន់និងទទួលយកនូវវត្ថុទាំងឡាយ ដែលយើងមិនអាចផ្លាស់ប្ដូរបានដោយភាពស្ងប់ស្ងៀម និងក្លាហាន។ ព្រះអង្គបំបាត់សេចក្ដីខ្លាចមិនមែនដោយជំនឿគ្មានហេតុផលទេ តែដោយសេចក្ដីយល់ដឹងដែលប្រកបដោយហេតុផល។ <u>ហេតុផលទី២ដែលព្រះពុទ្ធអង្គមិនសង្ស័យលើអាទិទេព</u> ពីព្រោះហាក់ដូចជាគ្មានអ្វីដែលជាភស្តុតាងគាំទ្រនូវគំនិតនេះ។ មានសាសនាជាច្រើន ដែលអះអាងថា សាសនារបស់ពួកគេតែមួយគត់ ដែលពាក្យពិតរបស់ព្រះជាម្ចាស់រក្សាបានល្អក្នុងគម្ពីរស័ក្តិសិទ្ធិរបស់គេមានតែគេម្នាក់គត់យល់នូវធម្មជាតិរបស់អាទិទេព ដែលព្រះរបស់គេមានពិតតែព្រះរបស់សាសនាអ្នកដទៃមានមិនពិតទេ។ អ្នកខ្លះពោលថា អាទិទេព គឺជាភេទប្រុស អ្នកខ្លះថា អាទិទេពជាភេទស្រី និងអ្នកខ្លះទៀតពោលថា អាទិទេពជាអភេទ។ ពួកគេពេញចិត្តថានេះ គឺជា

ភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបញ្ជាក់នូវការមានពិតនៃអាទិទេពរបស់ពួកគេ តែពួកគេសើចចំអកនូវការជឿខុសចំពោះភស្តុតាងរបស់សាសនាដទៃ ដែលអធិប្បាយបញ្ជាក់នូវភាពមានពិតនៃអាទិទេពអង្គផ្សេងទៀត។ វាមិនគួរឲ្យភ្ញាក់ផ្អើលជាមួយនឹងសាសនាផ្សេងៗគ្នាជាច្រើនចំណាយពេលមកច្រើនសតវត្ស ក្នុងការព្យាយាមបង្ហាញភស្តុតាងវត្តមានពិតនៃអាទិទេពទាំងឡាយរបស់ពួកគេ ដែលនៅតែមិនពិតមិនឃើញជារូបធម៌រកមិនឃើញនូវភស្តុតាង ដែលគួរឲ្យជឿទុកចិត្តនិងជាវិជ្ជមាន។ ពុទ្ធបរិស័ទនៅមានមន្ទិលសង្ស័យការសម្រេចចិត្តដូច្នេះទាល់តែភស្តុតាងពិតប្រាកដត្រូវបានគេយកមកបង្ហាញបញ្ជាក់។ <u>ហេតុផលទី៣</u> ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់មិនជឿលើអាទិទេព ព្រោះថាជំនឿនោះ គឺមិនចាំបាច់អ្នកខ្លះពន្យល់ថាជំនឿលើអាទិទេពគឺចាំបាច់ក្នុងគោលបំណងដើម្បីពន្យល់ ប្រភពដើមនៃចក្រវាឡតែបញ្ហានេះវាមិនពិតដូច្នោះទេ។ វិទ្យាសាស្ត្របានពន្យល់យ៉ាងច្បាស់នូវវិធី ដែលចក្រវាឡបានកើតជាសភាវៈ ដោយមិនចាំបាច់មានការទទួលស្គាល់ពីទ្រឹស្តីអាទិទេព។ អ្នកខ្លះអះអាងថា ជំនឿលើអាទិទេព គឺចាំបាច់ធ្វើឲ្យជីវិតសុខសប្បាយ និងមានន័យ។ ដូចគ្នាដែរ យើងអាចឃើញថាមិនមែនដូច្នេះឡើយ។ មានអ្នកមិនជឿអាទិទេព និងអ្នកគិតឥស្សរៈរាប់លាននាក់ ដោយមិននិយាយដល់ពុទ្ធសាសនិកជនផង ដែលរស់នៅយ៉ាងមានប្រយោជន៍មានសេចក្តីសុខ និងមានន័យ

ដោយគ្មានជំនឿទៅលើអាទិទេពទាល់តែសោះ។ អ្នកខ្លះអះអាងថា ជំនឿលើអំណាចអាទិទេពគឺចាំបាច់ពីព្រោះមនុស្សលោកជាអ្នកទន់ខ្សោយមិនមានកម្លាំងគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីជួយខ្លួនឯង។ ដូចគ្នាដែរ កស្តុតាងបានចង្អុលប្រាប់ផ្ទុយគ្នាស្រឡះ។ ជាញឹកញាប់យើងឃើញមនុស្ស ដែលបានជំនះលើអសមត្ថភាព និងវិកលវិការការទាស់ទែង និងផលវិបាកធំៗបានតាមរយៈធនធានផ្ទៃក្នុងផ្ទាល់របស់ពួកគេតាមរយៈសេចក្តីព្យាយាមផ្ទាល់របស់ពួកគេ និងដោយគ្មានជំនឿលើអាទិទេពសោះ។អ្នកខ្លះអះអាងថា ព្រះអាទិទេពគឺចាំបាច់ដើម្បីនាំមនុស្សទៅរកឥស្សរភាព។ តែការជជែកគ្នាដូច្នេះចាត់ថា ល្អបាន ប្រសិនបើអ្នកទទួលស្គាល់យកទ្រឹស្តីឥស្សរភាពបែបទេវវិទ្យា ហើយពុទ្ធសាសនា មិនទទួលយកនូវទ្រឹស្តីដូច្នោះទេ។ សំអាងលើបទពិសោធន៍របស់ព្រះអង្គផ្ទាល់ ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បានមើលឃើញថា មនុស្សលោកម្នាក់ៗមានសមត្ថភាពដើម្បីសំអាតចិត្តអភិវឌ្ឍនករុណាធម៌ និងមេត្តាធម៌ឥតព្រំដែនព្រមទាំងការត្រាស់ដឹងយ៉ាងបរិបូរ។ ព្រះអង្គពង្រីកការយកចិត្តទុកដាក់ចាប់ពីឋានសួគ៌ា រហូតដល់បេះដូង ហើយលើកទឹកចិត្តយើងឲ្យស្វែងរកដំណោះស្រាយទាំងឡាយដើម្បីប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាទាំងឡាយតាមរយៈការ ត្រាស់ដឹងដោយខ្លួនឯង។

បុ. តែបើគ្មានអាទិទេពទេ តើចក្រវាឡកើតឡើងដោយឋានៈ ចាងយ៉ាងណា?

វិ. *សាសនាទាំងអស់មានរឿងនិទាន និងរឿងរ៉ាវដែលព្យាយាមឆ្លើយនូវសំណួរនេះ។ក្នុងសម័យបុរាណពេលគេមិនដឹងរឿងដែលសាមញ្ញៗគេក៏លើកតម្កើងរឿងព្រេងនេះឡើង តែក្នុងសតវត្សទី២០ជាយុគសម័យនៃរូបវិទ្យាតារាសាស្ត្រ និងធរណីវិទ្យារឿងព្រេងទាំងនោះត្រូវបានជំនួសដោយរឿងពិតនៃវិទ្យាសាស្ត្រ។ វិទ្យាសាស្ត្របានពន្យល់កំណើតនៃចក្រវាឡដោយមិនសំអាងទៅលើប្រភពដើមនៃទស្សនៈជឿលើអាទិទេពឡើយ ។*

បុ. តើព្រះពុទ្ធត្រាស់ថា ដូចម្តេចអំពីកំណើតរបស់ចក្រវាឡ?

វិ. *វាជារឿងគួរឲ្យចាប់អារម្មណ៍ ដែលពាក្យពន្យល់ណែនាំរបស់ព្រះពុទ្ធអំពីកំណើតនៃចក្រវាឡទាក់ទងយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅនឹងទស្សនវិទ្យាសាស្ត្រ។ ក្នុង**គម្ពីរអេកញ្ញសូត្រ** ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់អធិប្បាយថាលោករបស់យើងត្រូវបានបំផ្លាញហើយវិវត្តន៍កើតឡើងវិញ ក្នុងទម្រង់បច្ចុប្បន្ននេះឆ្លងកាត់ថេរៈវេលារាប់ពាន់លានឆ្នាំ។ ជីវិតដំបូងក៏បានករកើតឡើងនៅលើទឹកហើយរម្ងងទៅអស់វេលារាប់ពាន់លានឆ្នាំទៀតក៏បានវិវត្តពីទម្រង់ជីវិត ដែលសាមញ្ញទៅជាអវយវៈដែលស្មុគស្មាញ។ ការវិវត្តទាំងនេះ គឺមិនមានចំណុចចាប់ផ្តើមនិងចំណុច*

ទីបញ្ចប់ឡើយ ហើយផ្លាស់ប្តូរទៅតាមទម្រង់ហេតុបច្ច័យរបស់ធម្មជាតិ។

ប. អ្នកនិយាយថា គ្មានភស្តុតាងការមានអាទិទេពពិតប្រាកដ។ ចុះអំពីអព្ភូតហេតុទាំងឡាយ?

រ. មានមនុស្សជាច្រើនជឿថា អព្ភូតហេតុទាំងឡាយជាភស្តុតាងនៃវត្តមានអាទិទេព។ យើងឮការអះអាងដែលគួរអោយអស្ចារ្យថា គេបានព្យាបាលមនុស្សឲ្យជាពីឈឺតែយើងមិន ដែលបានទទួលការពិសោធយ៉ាងសេរីពីក្រុមមន្ត្រីពេទ្យ ឬសល្យពេទ្យ (ពេទ្យវះកាត់) សោះ។ហើយសេចក្តីរាយការណ៍ចាស់ៗថា មានអ្នកខ្លះត្រូវបានជួយជីវិតដោយភាពអស្ចារ្យពីគ្រោះមហន្តរាយ តែយើងមិនដែលឃើញផ្ទាល់នឹងភ្នែកនូវហេតុការណ៍អ្វីដែលគេឧបមាថា បានកើតឡើង។ យើងឮពាក្យចចាមអារ៉ាមថា ការបួងសួងបានពុះជ្រែកទៅរកខ្លួនមនុស្សឈឺ ឬជួយតម្រឹង ដែលពុកផុយតែយើងមិនដែលឃើញគេថតដោយពន្លឺអ៊ិចត្រាសាវ ឬបានទទួលការពន្យល់បញ្ជាក់ពីវេជ្ជបណ្ឌិត ឬគ្រូពេទ្យណាមួយសោះ។ ការអះអាងដ៏មោះមុតនេះជាពាក្យចចាមអារ៉ាមនិងដំណឹងពីបុរាណនាយមិនមានដាក់បង្ហាញភស្តុតាងច្បាស់លាស់ណាមួយ ហើយភស្តុតាងច្បាស់លាស់ខាងបដិហារពិតជាកម្រមានណាស់។ ទោះជាយ៉ាងណាពេលខ្លះវត្ថុដែលមិនអាចពន្យល់បានក៏អាចកើតឡើងហេតុការណ៍ ដែលគេមិនបានគិតទុកជាមុន

ក៏អាចលេចធ្លោរឡើងបាន។ តែជាអសមត្ថភាពរបស់យើងទេដើម្បីពន្យល់ហេតុការណ៍ ដូច្នេះ មិនមែនចង្អុលបញ្ជាក់ពីការមានតួអាទិទេពពិតនោះទេ។ វាចង្អុលបញ្ជាក់ប្រាប់យើងច្បាស់ថា ចំណេះដឹងរបស់យើងគឺមានមិនគ្រប់គ្រាន់។ មុនពេលពេទ្យសម័យថ្មីមានការអភិវឌ្ឍ ពេលមនុស្សមិនដឹងអំពីអ្វីជាហេតុនៃជំងឺមនុស្សក៏នាំគ្នាជឿថាអាទិទេពអង្គតែមួយឬអាទិទេពច្រើនអង្គបញ្ជូនមេរោគជំងឺមកដើម្បីដាក់ទោសទណ្ឌកម្ម។ ឥឡូវនេះយើងដឹងថា តើអ្វីជាហេតុនៃជំងឺទាំងនោះ ហើយពេលយើងឈឺយើងនឹងលេបថ្នាំ។ ក្នុងពេលដែលចំណេះដឹងរបស់យើង អំពីលោកមានការអភិវឌ្ឍច្រើនឡើង យើងអាចនឹងយល់នូវអ្វីដែលជាហេតុនូវអព្ភូតហេតុ ដែលមិនអាចយល់បានដូចដែលឥឡូវនេះ យើងអាចយល់នូវអ្វីដែលជាហេតុនៃជំងឺនោះ ។

ប.តែមនុស្សជាច្រើនជឿលើតួអង្គអាទិទេពរូបរាងផ្សេងៗនោះវាពិតជាមានពិត។

វ. មិនពិតទេ,មានពេលមួយជាពេលដែលមនុស្សជឿថា ពិភពលោកមានរាងសំប៉ែតតែពួកគេទាំងអស់នោះជឿខុស។ ចំនួនមនុស្សដែលជឿលើការគិតណាមួយគឺគ្មានវង្វាស់វាស់ សេចក្ដីពិត ឬសេចក្ដីមិនពិតនៃគំនិតនោះទេ។ វិធីតែម្យ៉ាងយើងអាចប្រាប់ថា តើការគិតនោះ

ពិត ឬមិនពិត ដោយការសម្លឹងមើលហេតុការណ៍ពិតទាំងឡាយ ហើយត្រួតពិនិត្យនូវភស្តុតាងនោះ។

ប. ដូច្នេះ បើពុទ្ធសាសនិកជនមិនជឿលើអាទិទេពទាំងឡាយ តើពុទ្ធសាសនិកជនជឿទៅលើអ្វី?

រ. *យើងមិនជឿលើអាទិទេព ពីព្រោះយើងជឿលើមនុស្ស។ យើងជឿថា មនុស្សម្នាក់ៗ គឺមានតម្លៃ និងមានសារៈប្រយោជន៍ ដែលមនុស្សទាំងអស់នោះមានសក្តានុពល ដើម្បីអភិវឌ្ឍខ្លួនឯងឲ្យក្លាយជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់បានដែលព្រះអង្គជាមនុស្ស ដែលបានបំពេញខ្លួនឯងឲ្យមានលក្ខណៈគ្រប់បរិបូរទាំងអស់។ យើងជឿថា មនុស្សលោកអាចជុះនូវអវិជ្ជានិងភាពគ្មានហេតុផលបានឆាប់រហ័ស ហើយឃើញវត្ថុគ្រប់យ៉ាងដូច ដែលពួកគេឃើញថាពិតដូច្នោះ។ យើងជឿថា ការប្រកាន់ខ្លួនសេចក្តីខឹងការឈ្នានីស និងការច្រណែននិន្ទាអាចផ្លាស់ប្តូរបានដោយករុណាធម៌ ការអត់ធន់ការទំនុកបម្រុងគ្នានិងការមានសន្តានចិត្តល្អ។ យើងជឿថាទាំងអស់នេះគឺស្ថិតលើស្មារតីរបស់មនុស្សម្នាក់ៗ ប្រសិនបើគេមិនប្រមាទទាំងបានដឹកនាំនិងគាំទ្រដោយពុទ្ធបរិស័ទល្អៗទាំងឡាយ ហើយញ៉ាំងស្មារតីឲ្យយល់បានតាមពុទ្ធភាសិតដូចដែលព្រះពុទ្ធអង្គត្រាស់ថា មានតែខ្លួនជាទីពឹងនៃខ្លួនអ្នកដទៃមិនអាចជាទីពឹងដល់យើងបានឡើយ។ អ្នកត្រូវ*

តែដើរនៅលើមាគ៌ាដោយខ្លួនឯង៍ តថាគតគ្រាន់តែជាអ្នកចង្អុល បង្ហាញផ្លូវឲ្យដើរតែប៉ុណ្ណោះ (ទីឃនិកាយ ១៦៥)។

ភាគ ៤

និច្ចសីល ឬសីល៥

បុ.សាសនាផ្សេងៗចាប់យកគំនិតត្រូវ ឬខុសពីបញ្ញត្តិទាំងឡាយរបស់អាទិទេពមួយអង្គឬច្រើនអង្គ។ អ្នកជាពុទ្ធសាសនិកជន ដែលមិនជឿលើអាទិទេព ដូច្នេះ តើអ្នកដឹងសេចក្តីត្រូវពីសេចក្តីខុសបានយ៉ាងណា?

វិ. *សេចក្តីត្រិះរិះទាំងឡាយណា បើនិយាយ ឬ ប្រព្រឹត្តដែលមានឫសគល់ពីលោភៈទោសៈ និងមោហៈហើយវានាំឲ្យឆ្ងាយចាកពីព្រះនិព្វាន គឺជាអំពើអាក្រក់ហើយការត្រិះរិះណាមួយ ទោះនិយាយឬប្រព្រឹត្តដែលមានឫសគល់ចេញមកពីការធ្វើទាន មេត្តាករុណាធម៌និងបញ្ញាហើយអំពើនោះ ជួយសំអាតផ្លូវទៅរកព្រះនិព្វាននោះហៅថា អំពើល្អ។ ដើម្បីដឹងនូវអ្វីត្រូវឬខុសសម្រាប់សាសនាដែលយកព្រះអាទិទេពជាធំអំពើល្អនិងអាក្រក់អ្នកដទៃជាអ្នកកំណត់ឲ្យអ្នក។ តែសម្រាប់សាសនា ដែលយកមនុស្សជាធំដូចជាព្រះពុទ្ធសាសនា ស្គាល់នូវអ្វីខុសអ្វីត្រូវ គឺអ្នកត្រូវតែអភិវឌ្ឍការភ្ញាក់រលឹកនិងការយល់ដោយខ្លួនឯងឲ្យបានស៊ីជម្រៅ។ ហើយចរិយាធម៌ដែលស្ថិតលើការយល់ដឹងជានិច្ចជាកាលរឹងមាំជាងចរិយាធម៌ ដែលស្ថិតលើការបញ្ជាពីអ្នកដទៃ។ ដូច្នេះ ដើម្បីដឹងនូវអ្វីដែលត្រូវនិងអ្វីដែលខុសពុទ្ធសាសនិកជនសម្លឹងមើលទៅលើបញ្ហាបីយ៉ាងគឺចេតនាផល ដែលកើតលើ*

បុគ្គលនោះផ្ទាល់ និងផលដែលកើតលើអ្នកដទៃ។ ប្រសិនបើចេតនាល្អ (ដែលមានឫសគល់មកពីការសង្គ្រោះការស្រឡាញ់អាណិត និងបញ្ញា)តែបើ វាជាការជួយខ្លួនឯង(ជួយខ្ញុំឱ្យចេះបរិច្ចាគកាន់តែច្រើនអោយចេះអាណិតស្រឡាញ់កាន់តែច្រើន និងឲ្យមានបញ្ញាកាន់តែច្រើន)ពេលនោះកម្ម និងការប្រព្រឹត្តរបស់ខ្ញុំ គឺត្រឹមត្រូវល្អនិងមានសីលធម៌។ តាមពិតមានរឿងប្លែកៗគ្នាច្រើនណាស់ចំពោះរឿងនេះ។ ជួនកាលខ្ញុំប្រព្រឹត្តដោយចេតនាល្អបំផុតតែវាមិន បានប្រយោជន៍ទាំងខ្លួនខ្ញុំនិងអ្នកដទៃ។ ជួនកាលចេតនារបស់ខ្ញុំ គឺឆ្ងាយពីសេចក្តីល្អតែអំពើរបស់ខ្ញុំជួយអ្នកដទៃរហូត។ ជួនកាលខ្ញុំធ្វើដោយប្រាសចាកបំណងល្អ ហើយការធ្វើរបស់ខ្ញុំបានជួយខ្ញុំតែអាចនឹងធ្វើឲ្យប៉ះទង្គិចនូវអំពើអាក្រក់ដល់អ្នកដទៃខ្លះ។ ក្នុងករណីនេះ អំពើរបស់ខ្ញុំគឺច្របូកច្របល់គ្នាគឺការផ្សំគ្នានូវអំពើល្អនិងអំពើដែលមិនសូវល្អ។ ពេលចេតនាអាក្រក់ហើយអំពើនោះមិនជួយទាំងខ្លួនឯងផង និងអ្នកដទៃផងអំពើបែបនោះគឺអាក្រក់។ តែពេលចេតនារបស់យើងល្អហើយអំពើរបស់យើងធ្វើប្រយោជន៍ឱ្យខ្លួនឯងផង និងអ្នកដទៃផងអំពើនោះគឺពិតជាអំពើល្អទាំងស្រុង។

ប. ដូច្នេះ តើព្រះពុទ្ធសាសនាមានក្រមសីលធម៌ទេ?

វ. ត្រឹមត្រូវ សីល៥ គឺជាសីលធម៌មូលដ្ឋានរបស់ពុទ្ធបរិស័ទ។ សីលទី១គឺជៀសវាងពីការសម្លាប់ឬធ្វើទុក្ខបុកម្នេញសត្វទាំងឡាយ។ សីល

ទី២ គឺវៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ។ សីលទី៣ គឺវៀរចាកការប្រព្រឹត្ត ខុសផ្លូវកាម។ សីលទី៤គឺវៀរចាកការនិយាយកុហក និងសីលទី៥គឺ វៀរចាកការផឹកទឹកស្រវឹងនិងសេពថ្នាំញៀន។

បុ. តែតាមពិតវាជាការល្អដែលត្រូវសម្លាប់នៅពេលខ្លះ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាសម្លាប់សត្វល្អិតដែលចម្លងមេរោគ ឬក៏ អ្នកខ្លះនឹងមកសម្លាប់យើង?

វិ.*វាជាការល្អសម្រាប់អ្នក។ តែតើវត្ថុឬក៏មនុស្សនោះជាអ្វី?។ ពួកគេ ប្រាថ្នាចង់មានជីវិតដូចអ្នកដែរ។ ពេលអ្នកសម្រេចចិត្តសម្លាប់សត្វ ដែលចម្លងមេរោគចេតនារបស់អ្នកគង់នឹងរួមផ្សំជាមួយការជួយខ្លួន ឯង(ល្អ)ហើយនឹងជាប្រតិកម្មអាក្រក់(អាក្រក់)។ អំពើនេះនឹងផ្តល់ ប្រយោជន៍សម្រាប់ខ្លួនអ្នក(ល្អ) តែជាក់ស្តែងវាមិនផ្តល់ប្រយោជន៍ ដល់សត្វល្អិតនោះ (អាក្រក់)។*

ដូច្នេះ ពេលនោះជាពេលចាំបាច់របស់អ្នកដែលត្រូវតែសម្លាប់ តែវាក៏មិនអាចធានាថា ត្រូវទាំងស្រុងដែរ។

បុ.អ្នកជាពុទ្ធសាសនិកជន ដែលឲ្យតម្លៃខ្លាំងណាស់នៅលើ ស្រមោច និងសត្វល្អិត ។

វិ. *ពុទ្ធសាសនិកជនព្យាយាមអភិវឌ្ឍមេត្តាធម៌ដែលនឹងមិនមានការ រើសអើង និងរាប់អានស្មើភាពគ្នា។ គេមើលឃើញពិភពលោកប្រដូច ជាចង្កោមមូលមួយ ដែលម្នាក់ៗនិងសត្វលោកទាំងអស់មានទីកន្លែង*

និងមុខនាទីរៀងៗខ្លួន។ពួកគេជឿថា គួរប្រយ័ត្នប្រយែងឲ្យខ្លាំងឡើង មុននឹងតុល្យភាពស្រស់បំព្រងនៃធម្មជាតិត្រូវគេបំផ្លាញ ឬធ្វើឲ្យចលាចល។ គ្រាន់តែក្រលេកមើលវប្បធម៌ទាំងអស់នោះ ដែលសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើការបំផ្លាញធម្មជាតិ ដើម្បីបំពេញចំណង់ច្របាច់យកគ្រប់ដំណក់ពីធម្មជាតិ ដោយឥតមានដាក់បំពេញវិញឡើយមានតែយកឈ្នះ និងកាត់បន្ថយវា។ គេបានជាន់ឈ្លីដល់ធម្មជាតិ។ អាកាសគ្រប់កន្លែងបានកំពុងក្លាយជា ពិសទឹកស្ទឹងត្រូវល្អក់កខ្វក់ឬ ក៏រីងស្ងួត ពូជសត្វល្អៗ ជាច្រើនកំពុងបាត់ពូជជួរភ្នំទាំងឡាយត្រងោលហើយព្រោះដាច់ពីគ្នា។ សូម្បីអាកាសធាតុក៏ផ្លាស់ប្តូរ ។ ប្រសិនបើមនុស្សយកចិត្តទុកដាក់បន្តិច ក្នុងការកាប់គាស់បំផ្លាញនិងសម្លាប់ស្ថានការណ៍ដែលគួរអោយភ័យខ្លាចនេះ នឹងមិនកើតមានឡើយ។ យើងទាំងអស់គ្នាគួរព្យាយាមបន្ទុះការគោរពនូវជីវិតសត្វឱ្យខ្លាំងជាងនេះបន្តិច។ នេះគឺជាអ្វី ដែលសិក្ខាបទទី១បញ្ជាក់ដល់យើង។

ប. សិក្ខាបទទី៣បញ្ជាក់ថា យើងគួរចៀសវាងការប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវភេទតើអ្វីគឺការប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវភេទ?

វ. បើយើងប្រើកល់វិធីគម្រាមខាងសតិអារម្មណ៍ ឬបង្ខិតបង្ខំនរណាម្នាក់ឲ្យរួមភេទជាមួយយើងនេះ គឺការប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវភេទ។ មនុស្សចិត្តសាវាក៏ជាលក្ខណៈការប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវភេទ ព្រោះពេលយើងរៀបការយើងសន្យាជាមួយភរិយាយើងថា យើងនឹងមានភក្តីភាព

ជាមួយគេ។ ពេលយើងប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្ត គឺយើងមិនគោរពកិច្ចសន្យាយើងហើយក្បត់នូវពាក្យសច្ចៈ។ រួមភេទអាចជាការបញ្ចេញនូវសេចក្តីស្នេហានិងនៅរួមគ្នារវាងមនុស្សពីរនាក់ហើយជាពេលដែលវាផ្តល់អោយយើងនូវសុខុមាលភាពផ្លូវអារម្មណ៍ និងផ្លូវចិត្ត។

បុ. ការរួមភេទមុនពេលរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាប្រភេទការប្រព្រឹត្តខុសផ្លូវភេទទេ?

វិ. ទេ ប្រសិនបើជាការយល់ព្រមរវាងគូទាំងពីរ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ យើងមិនគួរបំភ្លេចផងដែរនូវតួនាទីរបស់សរីរវិទ្យានៃការរួមភេទជាការផលិតហើយប្រសិនបើស្ត្រី ដែលមិនទាន់បានរៀបការមានផ្ទៃពោះវាអាចបង្កជាបញ្ហាធំដើម្បីដោះស្រាយ។ មនុស្សដែលមានគំនិតនិងយល់ការងារជាច្រើនគិតថា វាគួរតែចៀសវាងការរួមភេទរហូតដល់ក្រោយថ្ងៃ រៀបការ។

បុ. ចុះអំពីការនិយាយកុហក? តើយើងអាចរស់នៅបានទេ បើយើងគ្មានការកុហក ?

វិ. បើវាពិតជាមិនអាចគេចវេះនិយាយកុហកបាននៅក្នុងសង្គមឬធ្វើជំនួញមួយគំនិតដ៏រលួយស្អុយនិងគួរអោយខ្លាចដូច្នោះគួរនឹងផ្លាស់ប្តូរចេញ។ ពុទ្ធបរិស័ទគឺជាបុគ្គលដែលដោះស្រាយនូវការប្រព្រឹត្តផ្សេងៗ ប្រកបដោយការយកចិត្តទុកដាក់អំពីបញ្ហាទាំងឡាយ ដោយ

ព្យាយាមធ្វើខ្លួនជាមនុស្សមានភាពស្មោះត្រង់ និងគួរអោយជឿទុកចិត្តបាន។

ស. ប្រពៃណាស់ ចុះអំពីការផឹកស្រវឹង ? តាមពិតផឹកបន្តិចបន្តួច មិនខុសអ្វីមែនទេ?

វិ.មនុស្សមិនមែនផឹកដើម្បីភ្លក់រសជាតិនោះទេ។ ពេលអង្គុយផឹកតែម្នាក់ឯងជាការផឹកដើម្បីបន្ធូរភាពតានតឹង នៅ ពេលពួកគេផឹករួមគ្នាច្រើនជានិច្ចជាកាលជាការផឹកដើម្បីសង្គម ទោះបីផឹកតិចក៏ធ្វើឲ្យបាត់សតិ និងបំផ្លាញភាពចង់ចាំក្នុងខ្លួនដែរ។ ការផឹកច្រើននឹងនាំឱ្យប៉ះទង្គិចស្មារតី និងបង្កការវិនាសអន្តរាយធំៗ ។

ស. ផឹកតិចតួចអាចនឹងមិនខុសសីលមែនទេ ? ព្រោះវាបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ។

វិ.មែនហើយ យើងផឹកបន្តិចបន្តួចហើយបើអ្នកមិនអាចបដិបត្តិសូម្បីបន្តិចបន្តួចបានផង ការប្រព្រឹត្តនិងវិធីដោះស្រាយរបស់អ្នកគឺមិនរឹងប៉ឹងគ្រប់គ្រាន់ទាល់តែសោះមែនទេ ។

ស. សីល៥ គឺអវិជ្ជមាន។ សិក្ខាបទទាំងឡាយហាមប្រាមអ្នកមិនឲ្យធ្វើអ្វីសោះគេហាមអ្នកមិនឲ្យធ្វើអ្វីសោះឡើយ ។

វិ.សីល៥ជាសីលធម៌របស់ពុទ្ធបរិស័ទថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ វាមិនមែនហាមប្រាមគ្រប់យ៉ាងនោះទេ ។ យើងចាប់ផ្តើមដោយការទទួលស្គាល់នូវការប្រព្រឹត្តអាក្រក់របស់ខ្លួនឯងហើយព្យាយាមបំបាត់វាចេញ ។ នោះ

គឺអ្វីដែលសីល៥មាន។ បន្ទាប់ពីយើងឈប់ធ្វើអាក្រក់ពេលនោះយើង ចាប់ផ្តើមធ្វើល្អ។ ជាឧទាហរណ៍ដូចជាពាក្យសម្តីជាដើម ។ ព្រះពុទ្ធ ជាម្ចាស់ត្រាស់ថា យើងអាចចាប់ផ្តើមពីវៀរចាកការនិយាយកុហក។ បន្ទាប់មកយើងគួរនិយាយតែពាក្យពិត និយាយពីរោះ និងសមរម្យ ហើយនិយាយត្រូវតាមកាល។ ព្រះពុទ្ធអង្គត្រាស់ថា លះបង់ការ និយាយកុហកចោល អ្នកនឹងក្លាយជាអ្នកនិយាយពាក្យពិតគួរឲ្យ ជឿមានសច្ចភាពយកជាការបាន គេមិនបានបោកប្រាស់មនុស្ស លោក ។ លះបង់ការនិយាយពាក្យញុះញង់គេ និងមិនយករឿងអ្នក នោះមកនិយាយទីនេះ និងមិនយករឿងរបស់អ្នកនេះទៅនិយាយ ទីនោះព្រោះជាហេតុធ្វើអោយគេបែកបាក់គ្នាបាន។ គេនិយាយផ្សះ ផ្សារពួកទាំងនោះ ដែលបែកបាក់គ្នាហើយជួយត្រេកអរនៅពេល ឃើញអ្នកនោះត្រូវគ្នាល្អ។ អ្នកដទៃត្រូវរូវគ្នាជាសេចក្តីរីករាយរបស់ អ្នកគេសាមគ្គីគ្នាជាការពេញចិត្តរបស់អ្នកគេស្រុះស្រួលគ្នាជាករុណា ធម៌របស់អ្នកនេះជាប្រសិទ្ធិភាពសម្តីត្រូវរបស់អ្នក។ លះបង់ចោល ពាក្យអាសអាភាសពាក្យសម្តីគាត់ មិនគ្រោកគ្រាត ពីរោះស្តាប់ទទួល យកបានត្រជាក់ដល់បេះដូងជ្រាលជ្រៅ មនុស្ស នឹងចូលចិត្តអ្នក។ លះបង់ពាក្យនិយាយរោយរាយឥតប្រយោជន៍ ទោះត្រូវពេលត្រូវ ចំណុចត្រូវតាមធម៌និងវិន័យ។ គេគួរនិយាយពាក្យមានតម្លៃត្រូវតាម កាលមានហេតុផលជាពាក្យសុភាសិត និងត្រូវតាមសាច់រឿង ។

ភាគ ៤

ការកើតម្តងទៀត

បុ. តើពួកសត្វលោកទាំងអស់កើតមកពីណាហើយពេលពួកគេស្លាប់ទៅកើតនៅឯណា?

វិ. *មានចម្លើយបីដែលអាចឆ្លើយបានចំពោះសំណួរនេះ។ អ្នកទាំងនោះ ដែលជឿលើឯកាទិទេព ឬ ពហុអាទិទេពជាធម្មតាអះអាងថាមុនពេលកើតមានបុគ្គលម្នាក់ប្រុសឬស្រីមិនទាន់មានដូចសព្វថ្ងៃទេ ក្រោយមកប្រុសឬក៏ស្រីមានជីវិតឡើង បានដោយសារបំណងព្រះអាទិទេព។ ខ្លួនគាត់ឬខ្លួននាងរស់រានមានជីវិតមកដល់ពេលនេះ អាស្រ័យធ្វើតាមនូវអ្វី ដែលគេជឿហើយបដិបត្តិសម្រាប់ជីវិតរបស់គេ ពួកគេក៏កើតផងដែរក្នុងឋានសួគ៌ាឬឋាននរក។ មានអ្នកផ្សេងៗទៀត ដូចជាអ្នកមនុស្សវិជ្ជា អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រដែលអះអាងថា បុគ្គលម្នាក់ៗកើតមានជីវិត អាស្រ័យទៅលើហេតុធម្មជាតិមានជីវិតហើយបន្ទាប់មកក៏ស្លាប់មិនមានអ្វីសេសសល់ទៀត ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនទទួលស្គាល់ផងដែរនូវការពន្យល់ទាំងនេះ។ បញ្ហាទី១បង្កើតជាបញ្ហាចរិយាធម៌ច្រើន។ បើអាទិទេពល្អៗពិតជាបានបង្កើត ពួកយើងម្នាក់ៗវាពិបាកនឹងពន្យល់ថា ហេតុអ្វីបានជាមនុស្សភាគច្រើនវិកលវិការគួរអោយខ្លាច ឬហេតុអ្វីក្មេងចំនួនជាច្រើនខុសគេតាំងពីកំណើតហើយនៅតែមានដូច្នេះ។ បញ្ហាមួយទៀតជាមួយនឹងការពន្យល់*

ដោយពួកជឿលើអាទិទេពគឺថា វាហាក់បីដូចជាអយុត្តិធម៌ដែលមនុស្សទទួលរងទុក្ខវេទនាក្នុងខ្លួនក្នុងឋាននរកអស់ពេល៦០ ៧០ឆ្នាំពីព្រោះតែការមិនជឿ ឬអសីលធម៌។ ដូចគ្នានេះដែរ អ្នករស់នៅប្រកបដោយសីលធម៌៦០,៧០ឆ្នាំហាក់ដូចជាទទួលសិទ្ធិទៅកើតទៅសោយសុខនៅឋានសួគ៌ាបានតិចតួចណាស់សម្រាប់អ្វីដែលបុគ្គលប្រុសស្រីនោះ បានធ្វើក្នុងកំឡុងរស់នៅក្នុងឋានមនុស្ស។ ការពន្យល់ទីពីរគឺអាចល្អជាងទីមួយ និងមានកស្តុតាងជាវិទ្យាសាស្ត្រជាងមុនដើម្បីគាំទ្រតែនៅសល់សំណួរសំខាន់ៗជាច្រើន ដែលនៅមិនទាន់ឆ្លើយ។ តើអព្ភូតហេតុអ្វីដែលស្មុគស្មាញយ៉ាងខ្លាំងដូចជាវិញ្ញាណអាចវិវត្តពីការជួបកោសិកាពីរដ៏សាមញ្ញទឹកកាមហើយនិងពងញាស់។ ហើយឥឡូវនេះ ការសិក្សាខាងចិត្តវិស័យជាសាខា ដែលទទួលស្គាល់ដោយវិទ្យាសាស្ត្រអព្ភូតហេតុនៃទូរវេទន៍ គឺលំបាកខ្លាំងឡើងដើម្បីតម្រូវទៅ នឹងរូបបែបខាងវត្ថុវិស័យនៃសភាវៈចិត្ត។

ឬ. តើចិត្តចេញពីមនុស្សម្នាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀតយ៉ាងដូចម្តេច?

រ.គិតអំពីអ្វីមួយប្រដូចទៅនឹងរលកវិទ្យុ។រលកវិទ្យុដែលមិនកើតឡើងពីពាក្យសម្តី ឬតន្ត្រីតែជាកម្លាំងក្នុងរលកប្រដេញចង្វាក់ខុសគ្នាដែលជម្រុញតពីមួយទៅមួយហោះហើរឆ្លងកាត់ស្រទាប់បរិយាកាសហើយដាច់ចេញ និងជ្រៀតចូលដោយគ្រឿងទទួលពីកន្លែងដែលជា

កន្ទេងផ្សាយចេញជាពាក្យពេចន៍និងតួរុបគ្រឿងៗវាក៏ដូចគ្នាដែរជាមួយនឹងចិត្ត។ ពេលស្ដាប់ទៅកម្លាំងចិត្តហោះហើរធ្វេងកាត់ស្រទាប់បរិយាកាសគឺ រសាត់ចេញនិងរសាត់ចូលដោយពងញាស់ដែលល្អ។ ទារកក្នុងស្បូនធំធាត់ឡើងវាតម្កល់ខ្លួនឯងចំកណ្ដាលជាខួរក្បាលជាកន្ទេងដែលក្រោយមកផ្សាយចេញខ្លួនឯងក្លាយជាខ្លួនមនុស្សថ្មីឡើង។

ប. តើមនុស្សម្នាក់ៗសុទ្ធតែកើតកំណើតជាមនុស្សទាំងអស់គ្នាឬ ?

វ.ទេ មានភពច្រើនណាស់ ដែលម្នាក់ៗអាចចាប់កំណើតឡើងវិញ មនុស្សខ្លះកើតក្នុងឋានសួគ៌ អ្នកខ្លះកើតក្នុងឋាននរក អ្នកខ្លះកើតជាប្រេត និងផ្សេងៗទៀត។ ឋានសួគ៌មិនមែនជាទីកន្លែងទេ តែជាអង្គប្រជុំសភាវៈដែលម្នាក់ៗមានរូបកាយល្អិត និងជាកន្លែងដែលចិត្តសោយសុខដ៏ប្រពៃ។ សាសនាខ្លះព្យាយាមយ៉ាងខ្លាំងដើម្បីកើតក្នុងភពសួគ៌ដែលជឿយ៉ាងខុសៗថា ជាប្រជុំជីវិតអចិន្ត្រៃយ៍។ តែវាមិនដូច្នោះទេ។ ដូចគ្នានឹងលក្ខខណ្ឌភពដទៃឋានសួគ៌ គឺជាអនិច្ចំហើយពេលជីវិតមនុស្សម្នាក់នៅឋាននេះ បានបញ្ចប់អ្នកនោះអាចកើតឡើងវិញម្ដងទៀតជាមនុស្ស។ ដូចគ្នាដែរនរកក៏មិនមែនជាទីកន្លែងតែជាឋានមានពិតមួយ ដែលសត្វមានរូបកាយល្អិតហើយជាឋានដែលចិត្តជួបប្រទះតែភាពអន្ទះសារនិងសេចក្ដីទុក្ខភ័យ។ ដូចគ្នាកើតជាប្រេតអត់ឃ្លានជាឋានពិតមួយដែលមានខ្លួនល្អិតហើយជាកន្លែង

ដែលចិត្តទ្រាំទុក្ខយូរអង្វែងដោយការញាំញីនៃការស្រេកឃ្លានហើយយូរអង្វែងណាស់។ ដូច្នេះ សត្វកើតក្នុងសួគ៌ាសោយសុខកើតជាសត្វនរក ឬ ប្រេតសោយនូវទុក្ខនិងកើតជាមនុស្សសោយទុក្ខផងសុខផងផ្សំគ្នារហូត។ ដូច្នេះ ភាពខុសគ្នាសំខាន់រវាងឋានមនុស្ស និងឋានផ្សេងទៀតមានចំពោះលក្ខណៈរាងកាយ និងការសោយសុខ ឬ ការសោយទុក្ខ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាផ្តល់អោយការពន្យល់ដ៏គួរឲ្យពេញចិត្តបំផុតចំពោះមនុស្សកើតមកពីទីណា? ហើយស្លាប់ទៅទៅកើតទីណា?។ ពេលយើងស្លាប់ចិត្តវិញ្ញាណព្រមជាមួយចិត្តវិបាកកម្មបុណ្យកុសល និងលក្ខណៈវិស័យ ដែលបានអភិវឌ្ឍនិងកំណត់លក្ខខណ្ឌជីវិតកសាងខ្លួនឯងឡើងវិញ ក្នុងកំណើតស៊ុតដែលមានលក្ខណៈគ្រប់បរិបូរ។ ដូច្នេះ ការធំលូតលាស់របស់មនុស្សម្នាក់ៗគឺកើតរលត់ហើយអភិវឌ្ឍលក្ខខណ្ឌខ្លួនឯង ព្រមទាំងលក្ខណៈផ្លូវចិត្តដែលត្រូវបានវិវត្តបន្តរហូត។ហើយអាស្រ័យបរិស្ថានថ្មីរូបកាយម្នាក់ៗនឹងផ្លាស់ប្តូរដោយកំណត់ទៅតាមការព្យាយាមរបស់វិញ្ញាណ និងកំណត់កត្តាសំខាន់ទាំងឡាយ ដូចជាការសិក្សាតំណរពូជពីឪពុកម្តាយ និងសង្គមហើយស្លាប់ម្តងទៀតរួចទៅចាប់កំណើតនៅក្នុងស៊ុតដែលមានលក្ខណៈគ្រប់បរិបូរម្តងទៀត។ ការវិលវល់ ស្លាប់ និងកើតនេះនឹងបន្តរហូតលក្ខខណ្ឌដែលបណ្តាលឲ្យស្លាប់ និងកើតគឺតណ្ហានិងអវិជ្ជាត្រូវបានបំផ្លាញ(ពេសសំអាត)។ ពេលពួកគេបដិបត្តិរហូត

ដល់មិនកើតមកវិញម្តងទៀត ព្រោះចិត្តសម្រេចបានទូវធម៌ជាន់ខ្ពស់ហៅថាព្រះនិព្វាន ហើយជាទិសដៅខ្ពស់បំផុតរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងជាគោលបំណងរបស់ជីវិត។

ប.តើអ្វីដែលកំណត់ជីវិតកន្លែងដែលយើងទៅកើត?

វ._កត្តាសំខាន់បំផុតតែមិនមែនមានតែមួយទេ ដែលជះឥទ្ធិពលឲ្យយើងកើតម្តងទៀតហើយជីវិតប្រភេទណា ដែលយើងត្រូវកើតគឺអាស្រ័យទៅលើកម្មរបស់យើង។ ពាក្យថាកម្មមានន័យថា អំពើហើយសំដៅទៅលើចេតនាកម្មរបស់យើង។ ន័យផ្សេងទៀតសំដៅទៅលើការកំណត់អំពើទាំងឡាយដែលយើងបានគិត និងបានប្រព្រឹត្តក្នុងអតីតកាលកន្លងមក។ ដូចគ្នាដែរអ្វីដែលយើងគិតនិងប្រព្រឹត្តក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះនឹងមានឥទ្ធិពលក្នុងកំណើតនាពេលអនាគតខាងមុខទៀត។ មនុស្សដែលមានមេត្តាករុណានិងភាពសុចរិតទៀងត្រង់នឹងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ា ឬមកកើតជាមនុស្សដែលបរិបូរទៅដោយភោគសម្បត្តិនិងសេចក្តីសុខ។ មនុស្សដែលកាចឃោរឃៅធ្វើអំពើបាប ឬ ទុក្ខក្រវល់ក្រវាយនឹងទៅកើតក្នុងឋាននរក ឬកើតជាមនុស្សដែលពោរពេញទៅដោយសេចក្តីទុក្ខវេទនា។ មនុស្សដែលបង្កើនចំណង់តណ្ហាមិនចេះចប់បង្កើនចំណង់តណ្ហាខ្លាំងឡើងៗបន្តទៀត និងមហិច្ឆតាដែលពុះកញ្ជ្រោលខ្លាំងមិនចេះស្កប់ស្កល់ធ្វើឲ្យកើតម្តងហើយម្តងទៀតដូចជា ប្រេត ឬ មនុស្សដែលជួបនូវសេចក្តី_

ទុក្ខដោយការវិលវល់យូរអង្វែងប្រកបដោយតណ្ហាខ្លាំង។ យ៉ាងណាក៏ដោយទម្លាប់ផ្លូវចិត្ត គឺអភិវឌ្ឍយ៉ាងខ្លាំងនូវជីវិតជាតិនេះហើយនឹងបន្តទៀតរហូតដល់ជាតិខាងមុខ។ ទោះបីយ៉ាងណាមនុស្សភាគច្រើនកើតជាមនុស្សម្តងទៀត។

ប. ដូច្នេះ បើជីវិតរបស់យើងត្រូវកំណត់ដោយកម្មរបស់យើង តើអាចដូរវាបានទេ?

វ. តាមពិតយើងអាចប្តូរបាន។ នោះ គឺហេតុដែលជាជំហានមួយក្នុងចំណោមជំហានទាំងប្រាំបី ឬ អរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ គឺសម្មាវាយាម។ អាស្រ័យលើការជឿជាក់របស់យើងប្រើកម្លាំងព្យាយាមច្រើនប៉ុណ្ណានិងការតស៊ូក្រាញនៀលយ៉ាងណា។ តែវាជាសេចក្តីពិតដែលមនុស្សខ្លះពឹងផ្អែកទៅលើបុណ្យ ដែលគេមានពីអតីតកាលតែម្យ៉ាង ដោយមិនព្យាយាមក្រាញនៀលផ្លាស់ប្តូរវាព្រមទាំងធ្លាក់ខ្លួនជាជនរងគ្រោះនូវវិបាកកម្មដ៏អាក្រក់នេះ។ មនុស្សបែបនោះនឹងទទួលរងទុក្ខបន្តទៀត បើគេមិនប្តូរទម្លាប់អវិជ្ជមានរបស់គេ។ ទម្លាប់អាក្រក់កាន់តែមានអាយុយូរអង្វែង សេចក្តីលំបាកកាន់តែពិបាកនឹងផ្លាស់ប្តូរ។ ពុទ្ធសាសនិកជនយល់ដូច្នេះ ហើយម្នាក់ៗអភិវឌ្ឍខ្លួនឯងព្រមទាំងគ្រប់ឱកាសទាំងអស់ ដើម្បីកាច់បំបាក់សន្តានផ្លូវចិត្តដែលមានវិបាកកម្មជាទុក្ខ និងអភិវឌ្ឍផ្លូវចិត្តដែលមានវិបាកជាសុខ និងជាមង្គល។ សមាធិ គឺជាមធ្យោបាយមួយក្នុងចំណោមមធ្យោបាយទាំង

ឡាយបដិបត្តិដើម្បីសង្កត់ទម្លាប់ផ្លូវចិត្តក្នុងខណៈកំពុងនិយាយ ឬ វៀរចាកការនិយាយក្នុងរឿងណាមួយតែម្យ៉ាង និងកំពុងប្រព្រឹត្ត ឬ វៀរចាកការប្រព្រឹត្តវិធីណាមួយតែម្យ៉ាង។ ក្នុងមួយជីវិតរបស់ពុទ្ធសាសនិកជនគឺជាការព្យាយាមសំអាតនិងជម្រះផ្លូវចិត្ត។ ជាឧទាហរណ៍បើមានការអត់ធន់ និងករុណាធម៌គឺជាផ្នែកត្រឹមត្រូវនៃចរិតលក្ខណៈជីវិតជាតិមុនរបស់អ្នកដូចជាឧបនិស្ស័យនឹងកើតឡើងម្ដងទៀតក្នុងជីវិតបច្ចុប្បន្ន។ បើឧបនិស្ស័យនេះ ត្រូវបានពង្រឹងនិងអភិវឌ្ឍក្នុងជាតិនេះនឹងមានម្ដងទៀតកាន់តែខ្លាំងឡើងនិងសមរម្យថែមទៀតក្នុងជាតិខាងមុខៗនេះស្ថិតលើកត្តា ដែលអាចសង្កេតបានហើយសាមញ្ញបំផុត ដែលបានបង្កើតទម្លាប់ពីយូរយារណាស់មកហើយដែលពិបាកកែប្រែបាន។

ឥឡូវនេះពេលអ្នកមានការអត់ធន់និងករុណាធម៌វានឹងកើតឡើង ចំពោះអ្នកហើយអ្នកដទៃពិបាកនឹងបង្កបញ្ហាដល់អ្នកហើយអ្នកជាមនុស្សមិនមានការចងកំហឹងមនុស្សទាំងឡាយ និងចូលចិត្តអ្នក ហើយជីវិតការរស់នៅរបស់អ្នកកាន់តែសុខឡើងៗ។ ឥឡូវយើងនឹងពិសោធមើលឧទាហរណ៍មួយទៀត។ យើងគួរនិយាយថាអ្នកកើតមកជាតិនេះជាមួយនឹងឧបនិស្ស័យអត់ធន់ និងមានករុណាធម៌អាស្រ័យដោយអ្នកមានឧបនិស្ស័យខាងផ្លូវចិត្តរបស់អ្នកកាលពីជាតិមុន។ តែនៅជាតិនេះ អ្នកលះបង់ការពង្រឹង និងអភិវឌ្ឍឧបនិស្ស័យ

ទាំងនេះ។ ឧបនិស្ស័យទាំងនេះនឹងខ្សោយចុះជាបន្តបន្ទាប់ហើយរលប់រលាយបាត់ទៅព្រមទាំងអាចបាត់បង់ទៅទាំងអស់ក្នុងជាតិខាងមុខ។ ខន្តិធម៌ និងករុណាធម៌អាចចុះខ្សោយក្នុងករណីនេះអាចប្រព្រឹត្តទៅបានទាំងជាតិនេះ ឬ ជាតិក្រោយការឡើងទោសៈសេចក្ដីក្រោធនិងចិត្តយង់ឃ្នងអាចលាស់ធំឡើង និងអភិវឌ្ឍទៀតផ្ដល់ឲ្យពួកគេនូវជីវិតដែលគ្មានសេចក្ដីសុខ ព្រោះតែឥរិយាបទដែលគេបង្កើតដូចនោះ។យើងនឹងពិសោធ ឧទាហរណ៍ចុងក្រោយថែមមួយទៀត។ យើងគួរនិយាយថា អាស្រ័យដោយឧបនិស្ស័យជាតិមុនរបស់អ្នក ពេលអ្នកមកកើតក្នុងជាតិនេះមានឧបនិស្ស័យជាមនុស្សមានទោសៈចរិតក្រោធខឹងង៉ាយហើយអ្នកដឹងថា ឧបនិស្ស័យបែបនេះបណ្ដាលឲ្យអ្នកមានសេចក្ដីទុក្ខតែម្យ៉ាងដូច្នេះអ្នកគួរតែព្យាយាមផ្លាស់ប្ដូរវាចេញ។ អ្នកផ្លាស់ប្ដូរវាដោយអារម្មណ៍ដែលវិជ្ជមាន។ បើអ្នកអាចកំចាត់វាចេញបានទាំងស្រុង ដែលអាចកំចាត់បានទាល់តែអ្នកព្យាយាម អ្នកនឹងបានជ្រះស្រឡះពីសេចក្ដីទុក្ខដែលបណ្ដាលមកពីទោសៈចរិតនិងសេចក្ដីក្រេវក្រោធ។ បើអ្នកអាចបន្ថយឧបនិស្ស័យដូច្នេះ បានតែបន្តិចវាអាចនឹងមានម្ដងទៀតក្នុងជាតិក្រោយជាមួយនឹងសេចក្ដីព្យាយាមច្រើនឡើងបន្តិច ហើយវាអាចត្រូវបានកំចាត់ចោលទាំងស្រុងអ្នកនឹងអាចរួចរំដោះពីសេចក្ដីទុក្ខទាំងពួង។

ប៉ុ.ព្រះតេជគុណបានពន្យល់ច្រើនអំពីការកើតម្តងទៀតតែតើមានភស្តុតាងណាមួយទេ ដែលបញ្ជាក់ថា យើងកើតម្តងទៀតក្រោយពីស្លាប់ ?

វិ.មិនមែនមានតែភស្តុតាងខាងវិទ្យាសាស្ត្រទេ ដែលគាំទ្រដល់ជំនឿការកើតថ្មីរបស់ពុទ្ធសាសនិកជន វាគឺពិតជាទ្រឹស្តីជីវិតក្រោយពីការស្លាប់ដែលមានភស្តុតាងឯទៀតគាំទ្រវា។ មិនមានចំណិតភស្តុតាងណាបញ្ជាក់នូវភាពមានពិត នៃឋានសួគ៌ហើយនិងភស្តុតាងសូន្យចុងក្រោយពេលយើងស្លាប់ដែរ។ ប៉ុន្តែ៣០ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ អ្នកស្រាវជ្រាវខាងចិត្តវិញ្ញាណកំពុងសិក្សាស្រាវជ្រាវព័ត៌មាន ដែលថាមនុស្សខ្លះចាំជាតិកំណើតខ្លួនឯងបាន។ ឧទាហរណ៍ក្នុងប្រទេសអង់គ្លេស ក្មេងស្រីអាយុ៥ឆ្នាំបាននិយាយថា នាងអាចចងចាំម្តាយ និងឪពុកម្នាក់ទៀតរបស់នាង ហើយនាងនិយាយយ៉ាងជាក់ស្តែងអំពីអ្វីដែលហាក់ដូចជាហេតុការណ៍នៃជីវិតមនុស្សម្នាក់ផ្សេងទៀត។ អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវខាងចិត្តវិញ្ញាណបាននាំនាងចូលមក ហើយសួរសំណួរជាច្រើនចំពោះអ្វីដែលនាងបានឆ្លើយ។ នាងនិយាយអំពីការរស់នៅក្នុងភូមិមួយច្បាស់លាស់ដែលរឿងនោះ កើតឡើងក្នុងប្រទេសអេស្បាញ។ នាងបានប្រាប់ឈ្មោះភូមិឈ្មោះផ្លូវដែលនាងរស់នៅឈ្មោះញាតិជិតខាងរបស់នាងនិងជីវិតរស់នៅប្រចាំថ្ងៃទីនោះដោយលម្អិត។ នាងក៏បាននិយាយទាំងទឹកភ្នែកនូវហេតុដែលនាងត្រូវបានឡាន

បុកឲ្យរបួសហើយស្លាប់ពីរថ្ងៃក្រោយមក។ នៅពេលភាពលម្អិតនេះត្រូវបានត្រួតពិនិត្យ ពួកគេទទួលបានចម្លើយថាអ្វីដែលនាងនិយាយគឺជាសេចក្តីពិត។ មានភូមិនោះនៅក្នុងប្រទេសអេស្ប៉ាញព្រមទាំងឈ្មោះកូនដែលនាងបានប្រាប់។ មានផ្ទះមួយមានទម្រង់ដូចដែលនាងបានអធិប្បាយនៅជាប់លេខផ្លូវដែលនាងបានប្រាប់ឈ្មោះ។ កស្តុតាងច្រើនជាងនេះទៀត គឺមានស្ត្រីអាយុ២៣ឆ្នាំដែលរស់នៅក្នុងផ្ទះនេះបានត្រូវស្លាប់ដោយឧបទ្ទវហេតុ ដោយរថយន្តបានបុកកាលពី៥ឆ្នាំមុន។ ឥឡូវនេះ តើវាអាចពិតបានទេដែលក្មេងស្រីអាយុ៥ឆ្នាំក្នុងប្រទេសអង់គ្លេសដែលមិនដែលធ្លាប់ ទៅប្រទេសអេស្បាញសោះដឹងអ្វីគ្រប់យ៉ាងអំពីទីនោះ?ហើយ តាមពិតនេះគឺមិនមែនជាករណីតែមួយចំពោះរឿងនេះទេ។ លោកសាស្ត្រាចារ្យ អៀន ស្តេវិនសាន់នៃសាកលវិទ្យាល័យវើជិនញៀ មហាវិទ្យាល័យចិត្តសាស្ត្របានអធិប្បាយរាប់រយដងអំពីករណីមនុស្សដឹងជាតិនេះនៅក្នុងសៀវភៅរបស់គាត់។ គាត់ជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រ ដែលគេទទួលស្គាល់ច្រើនដែលការសិក្សា២៥ឆ្នាំ អំពីមនុស្សចាំជាតិរបស់គាត់ គឺមានកស្តុតាងដ៏ច្បាស់លាស់សំរាប់ទ្រឹស្តីចាប់កំណើតថ្មីរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា។

ប.ព្រះតេជគុណនិយាយថា ការនិយាយអំពីបិសាចគឺជារឿងអរូបីយ។ តើការនិយាយអំពីការកើតម្តងទៀតមិនមែនជារឿងអរូបិយជំនឿនោះដែរឬទេ?

វិ.វចនានុក្រមកំណត់និយមន័យអរូបិយជំនឿថា ជាជំនឿមួយដែល មិនស្ថិតលើហេតុផល ឬព្រឹត្តិការណ៍តែមានទំនាក់ទំនងនឹងការគិត ដូចជានៅក្នុងមន្តអាគម។ បើអ្នកអាចបង្ហាញខ្ញុំការសិក្សានូវការមាន បិសាចពិតប្រាកដ ដែលសរសេរដោយអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រម្នាក់ខ្ញុំនឹង ទទួលយកជំនឿលើបិសាចថា មិនមែនជាអរូបិយជំនឿ។ តែខ្ញុំមិន ដែលឮអំពីការសិក្សាស្រាវជ្រាវរឿងបិសាចណាមួយទេ អ្នកវិទ្យា សាស្ត្រ ដូចជាប្រក្រតីដែលមិន អើពើនឹងការសិក្សារឿងនេះដូច្នេះខ្ញុំ អាចនិយាយថា គ្មានភស្តុតាងណាបញ្ជាក់ថា មានបិសាចនោះឡើយ ។ តែដូចដែលយើងទើបតែឃើញ គឺមានភស្តុតាងពិតដែលបញ្ជាក់ នូវចម្ងល់រឿងការកើតម្តងទៀតយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ដូច្នេះ បើជឿលើ ការកើតថ្មីទៀតយ៉ាងហោចណាស់ សំអាងលើព្រឹត្តិការណ៍ជាក់ស្តែង ខ្លះ វាមិនមែន ជារឿងអរូបិយជំនឿឡើយ។

បុ.មែនហើយ តើមានអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រណាមួយដែលជឿ នៅលើការកើតថ្មីម្តងទៀត?

វិ.ចំរើនពរមាន។ ថូមម៉ាសហាក់ស្លេ ដែលជាអ្នកនាំយករបកគំហើញ វិទ្យាសាស្ត្រទៅដាក់ក្នុងប្រព័ន្ធសិក្សាចក្រភពអង់គ្លេសសតវត្សទី១៩ ហើយជាអ្នកវិទ្យាសាស្ត្រទី១ ដែលការពារទ្រឹស្តីរបស់ដារវីន ដែលជឿ ថា ការអវតារគឺជាគំនិតដែលអាចទទួលយកបាន។ នៅក្នុងសៀវភៅ ដ៏ល្បីល្បាញរបស់លោកវិវឌ្ឍនាការនិងបញ្ហាចរិយាសាស្ត្រ និងអត្ត

បទដទៃទៀតគាត់និយាយថាក្នុងទ្រឹស្តីការប្តូរពីមួយទៅមួយទោះជាយ៉ាងណាក៏ប្រភពរបស់វាការប៉ាន់ស្មានរបស់ព្រះពុទ្ធសាសនា និងព្រហ្មញ្ញសាសនា ត្រូវបានគេរកឃើញយកមកពិនិត្យរួចហើយឧបករណ៍ការកកើតនោះ ជាការបញ្ជាក់នូវវិធីការប្តូរពីចក្រវាឡមកមនុស្សដែលអាចយកជាការបានសំណើរឲ្យមានការចង្អុលបញ្ជាក់មានប្រសិទ្ធិភាពមិនតិចជាងទ្រឹស្តីដទៃទៀតទេ ហើយគ្មាននរណាបដិសេធលើកលែងតែអ្នកគិតដ៏ក្រខ្វក់នឹងបដិសេធវា ដោយសារតែភាពមិនទំនងជាប់មកជាមួយ។ ដូចគ្នានឹងទ្រឹស្តីវិវឌ្ឍនាការនោះឯងដែលការប្តូរតំណែងពីមួយទៅមួយរបស់វាមានឫសគល់ស្ថិតក្នុងលោកនៃសេចក្តីពិត ហើយវាអាចជាការបញ្ជាក់ការគាំទ្រដូច្នេះជាមូលដ្ឋានគ្រឹះដ៏អស្ចារ្យពីការផ្គូរផ្គងគ្នាដែលអាចយកជាការបាន។ ដូចគ្នាដែរ លោក សាស្រ្តាចារ្យហ្គុសស្រ្តាមប៊ិចជាអ្នកតារាវិទ្យាដ៏ល្បីល្បាញជាអ្នករូបវិទ្យា និងជាមិត្តភក្តិជាមួយលោកអែស្តាញជនជាតិស្វីសបានរកឃើញនូវទ្រឹស្តីការកើតថ្មីដូចដែលអធិប្បាយថាយោបល់គឺខុសគ្នាពីអ្វីដែលវិញ្ញាណមនុស្សអាចអវតាម្តងទៀតនៅលើផែនដីឬទេ។ ក្នុងឆ្នាំ១៩៣៦ករណីដ៏សំខាន់មួយ ត្រូវបានគេសិក្សាយ៉ាងលម្អិតហើយរាយការណ៍ដោយអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលឥណ្ឌា។ ក្មេងស្រីម្នាក់(នាងសន្តិទេវីពីដេលី)អាចអធិប្បាយដូចឃើញនិងភ្នែកនូវជីវិតពីអតីតកាលរបស់នាង (ឯមុត្រាចំងាយរាប់រយម៉ៃល៍ពីក្រុងដេលី)

ដែលទើបតែចប់ទៅត្រឹមតែមួយឆ្នាំមុនពេលការកើតជាលើកទីពីររបស់នាង។ នាងបានប្រាប់ស្វាមីនិងកូនរបស់នាង និងរៀបរាប់ពីផ្ទះព្រមទាំងប្រវត្តិជីវិត។ក្រុមអ្នកសិក្សាស៊ើបអង្កេតបាននាំនាង ទៅរកញាតិមិត្តដើមរបស់នាង ដែលបានបញ្ជាក់យ៉ាងច្បាស់រាល់ការអះអាងរបស់នាង។ ក្នុងចំណោមការត្រឡប់ជាតិមកកើតឥណ្ឌាត្រូវបានគេមើលឃើញថាជា កន្លែងសាមញ្ញធម្មតាវត្ថុដែលគួរអោយភ្ញាក់ផ្អើលសំរាប់ពួកគេ ក្នុងករណីនេះគឺព្រឹត្តិការណ៍ពិតជាច្រើន ដែលក្មេងស្រីនេះបានចងចាំ។ ករណីនេះនិងការស្រដៀងគ្នាផ្សេងទៀតអាចត្រូវបានគេរាប់បញ្ចូលជាភស្តុតាងបន្ថែមទៀតសំរាប់ទ្រឹស្តីការចាំជាតិកំណើត ដែលមិនត្រូវបានធ្វើអោយបាត់បង់ទៅនោះ ។

សាស្ត្រាចារ្យ ជូលៀន ហាក់ស្លេ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រជនជាតិអង់គ្លេសដ៏មានកិត្តិនាម ដែលជាអគ្គនាយកនៃអង្គការយូនេស្កូជឿថាការកើតថ្មីពិតជាសមស្របទៅនឹងគំនិតខាងវិទ្យាសាស្ត្រគឺ គ្មាន អ្វីប្រឆាំងនិងជីវិតខាងចិត្តវិញ្ញាណនៃបច្ចេកបុគ្គល ដែលមានជីវិតជាអចិន្ត្រៃយ៍ក្នុងករណីខ្វះ បន្ទាប់ពីការស្លាប់ដូចគ្នានិងសារដែលពិតជាខ្សែភ្លើងត្រូវបានផ្ញើរចេញដោយការធ្វើការយ៉ាងពិតប្រាកដ ក្នុងករណីជាក់ច្បាស់មួយ។ តែវាគួរអោយចងចាំ ថាសារផតខ្សែភ្លើងទាំងនេះពិតជាអាចក្លាយជាសារម្តងទៀត ពេលវាមកតភ្ជាប់និងគ្រឿងទទួលដែលមានគ្រោងសាងជាវត្ថុនិងថ្មី។ ដូច្នេះ ជាមួយនឹង

ការកាយចេញដែលអាចប្រព្រឹត្ត ទៅបានរបស់វិញ្ញាណវាមិនដែលគិតឬ ទទួលអារម្មណ៍រហូតដល់វាក៏ជារូបរាងម្តងទៀត ក្នុងលក្ខណៈផ្សេងទៀត។ បុគ្គលិកលក្ខណៈរបស់យើង គឺពឹងផ្អែកទៅលើខ្លួនយើងដែលពិតជាមិនអាចគិតដល់ការមានជីវិត ដែលអាចស្ថិតក្នុងលក្ខណៈរូបារម្មណ៍ពិតណាមួយដោយគ្មានប្រភេទនៃខ្លួនប្រាណ។ ខ្ញុំអាចគិតដល់វត្ថុខ្លះ ដែលត្រូវបានបញ្ជូនចេញដោយអាចទ្រទ្រង់សម្ព័ន្ធភាពដូចគ្នារវាងបុរស និងស្ត្រីដូចគ្នានិងសារគ្មានខ្សែភ្លើងដែរបញ្ជូនទៅកាន់វត្ថុ បន្ទាស់សំរាប់ចិត្តវិញ្ញាណ។ ទោះបីមនុស្សដែលស្គាត់ជំនាញខ្លាំងហើយចុះមកកាន់ផែនដីដូចជាអ្នកឧស្សាហកម្ម ហិនរី ហ្វ៉ត ជនជាតិអាមេរិកាំង បានរកឃើញគំនិតការទទួលយករឿង ការចាប់កំណើតថ្មីហ្វ៉តបានចាប់អារម្មណ៍ទៅនឹង គំនិតជឿរឿងការកើតថ្មី ពីព្រោះការកើតថ្មីផ្តល់ឱកាសជាលើកទី២ ដើម្បីអភិវឌ្ឍខ្លួនឯងដែលខុសពីគំនិតទេវនិយម ឬគំនិតវត្ថុនិយម។ លោកហិនរី ហ្វ៉តនិយាយថា ខ្ញុំសម្របយកទ្រឹស្តីការត្រឡប់ជាតិពេលខ្ញុំអាយុ២៦ឆ្នាំ។ សាសនា មិនបានផ្តល់អ្វីឡើយចំពោះរឿងនេះ។ សូម្បីការងារក៏មិនអាចផ្តល់នូវភាពឆ្អែតឆ្អន់ដល់ខ្ញុំទាំងអស់ទេ។ ការងារគឺមានជីវជាតិមិនគ្រប់គ្រាន់ បើយើងមិនអាចប្រើប្រាស់បទពិសោធន៍ដែលយើងរួបរួមទុកក្នុងជីវិតមួយនាពេលអនាគត។ ពេលខ្ញុំរកឃើញការអវតាជីវិត វាហាក់ដូចជាខ្ញុំបានរកឃើញគំរោងចក្រវាឡ

ដែលខ្ញុំជឿច្បាស់ថា មានឱកាសមួយដើម្បីបំពេញគំនិតរបស់ខ្ញុំ។ ពេលវេលានឹងមិនមានកំណត់ព្រំដែនទៀតទេ។ ខ្ញុំនឹងមិនជាទាសករចំពោះទ្រនិចនាឡិកាទៀតទេ។ភាពវាងវៃគឺបទពិសោធន៍។ អ្នកខ្លះគិតថា វាគឺជារង្វាន់ ឬ ទេពកោសល្យតែវាជាផល (វិបាក) នៃបទពិសោធន៍ដ៏យូរអង្វែងក្នុងជាតិជាច្រើន។ អ្នកខ្លះគឺមានវិញ្ញាណចាស់ជាងអ្នកដទៃហើយ ដូច្នោះគេដឹងច្រើនជាង។ ការរកឃើញនូវការអវតារធ្វើអោយចិត្តខ្ញុំស្ងប់។ បើអ្នកទទួលយកការថតការសន្ទនានេះចូរកំណត់ចំណាំវា ដូច្នេះអាចធ្វើឲ្យចិត្តរបស់មនុស្សបានស្ងប់។ ខ្ញុំគប្បីនឹងធ្វើទំនាក់ទំនងជាមួយអ្នកដទៃនូវភាពស្ងប់ស្ងាត់ ដែលទស្សនៈរឿងជីវិតដ៏យូរអង្វែងផ្តល់អោយយើង។ ដូច្នេះ ការប្រៀនប្រដៅរឿងការចាប់កំណើតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាពិតជាមានភស្តុតាងខាងវិទ្យាសាស្ត្រខ្លះ ដែលគាំទ្រវា។ វាមានភាវៈពិតប្រាកដតាមហេតុបច្ច័យហើយវាធ្វើដំណើរនៅលើកំណាត់ផ្លូវវែងឆ្ងាយដើម្បីឆ្លើយនូវសំណួរទាំងឡាយដែលទ្រឹស្តីវត្ថុនិយម និងទេវនិយមមិនអាចឆ្លើយតបបាន។ វាក៏ជាការសុខស្រួលខ្លាំងណាស់ផងដែរ។ អ្វីដែលអាក្រក់ជាងទ្រឹស្តីជីវិត ដែលមិនផ្តល់អោយអ្នកនូវឱកាសទីពីរគ្មានភ័ព្វសំណាងដើម្បីកែប្រែនូវកំហុសឆ្គង ដែលអ្នកបានធ្វើក្នុងជាតិនេះហើយគ្មានពេលអភិវឌ្ឍបន្ថែមនូវភាពជំនាញ និងលទ្ធភាពដែលអ្នកបានបីបាច់រក្សាក្នុងជីវិតនេះ។ តែតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះ

ពុទ្ធបើអ្នកមិនបានសំរេចព្រះនិព្វានក្នុងជីវិតនេះទេ អ្នកនឹងមានឱកាសព្យាយាមម្តងទៀតក្នុងជាតិខាងមុខ។ បើអ្នកបានសាងកំហុសធ្ងន់ក្នុងជាតិនេះ អ្នកនឹងអាចធ្វើអោយត្រឹមត្រូវដោយខ្លួនឯងក្នុងជាតិខាងមុខ។ អ្នកនឹងអាចបានសិក្សាយ៉ាងពិតប្រាកដពីកំហុសធ្ងន់របស់អ្នក។ រឿងរ៉ាវទាំងឡាយដែលអ្នកមិនអាចធ្វើឬសំរេចបានក្នុងជីវិតនេះ អាចនឹងប្រែទៅជាល្អក្នុងជាតិខាងមុខ។ តើពាក្យប្រៀនប្រដៅអ្វីក៏អស្ចារ្យម៉្លេះ! ។

ភាគ ៦
សមាធិ

ឞុ. តើអ្វីគឺជាសមាធិ?

វិ. *សមាធិគឺជាការព្យាយាមខាងផ្លូវសតិមួយដើម្បីផ្លាស់ប្តូរនូវវិធីការធ្វើការរបស់ចិត្ត។ ពាក្យ បាលីសមាធិ គឺ ភាវនាដែលមានន័យថា ធ្វើអោយលូតលាស់ ឬអភិវឌ្ឍន៍ ។*

ឞុ. តើសមាធិមានសារៈប្រយោជន៍ទេ?

វិ. *ចំរើនពរ មានសារៈប្រយោជន៍ណាស់។ មិនមានបញ្ហាថាយើងត្រូវការសេចក្តីល្អចំនួនប៉ុន្មានទេ បើយើងមិនអាចផ្លាស់ប្តូរសេចក្តីប្រាថ្នាដែលធ្វើអោយយើងប្រព្រឹត្តតាមតែចិត្ត ដែលមិនងាយកែប្រែបាន។ ឧទាហរណ៍មនុស្សម្នាក់អាចនឹងដឹងខ្លួនថាគាត់ គឺមិនមានសេចក្តីអត់ធន់ចំពោះភរិយារបស់គាត់ហើយគាត់អាចនឹងសន្យាខ្លួនឯងថា ចាប់ពីពេលនេះតទៅខ្ញុំនឹងមិនជាមនុស្សទោសៈរហ័សទៀតទេ។ ប៉ុន្តែ មួយម៉ោងក្រោយមកគាត់អាចនឹងស្រែកគំហកដាក់ភរិយាគាត់យ៉ាងងាយបំផុតពីព្រោះគាត់គ្មានសតិដឹងដោយខ្លួនឯងទោសៈកើតឡើងដោយគាត់មិស្គាល់សោះ។ សមាធិជួយអោយអភិវឌ្ឍសតិនិងថាមពលដែលត្រូវការដើម្បីកែប្រែទម្រង់ទម្លាប់ផ្លូវចិត្តដែលជ្រាបចូលមក។*

ប.ខ្ញុំបានឮថា សមាធិអាចគ្រោះថ្នាក់។ តើនេះជារឿងពិតមែនឬ?

វិ.ដើម្បីមានជីវិតយើងត្រូវការរសជាតិប្រៃ។ តែបើបរិភោគអំបិលមួយគីឡូក្រាមវាអាចនឹងសម្លាប់អ្នក។ ដើម្បីរស់នៅក្នុងលោកទំនើបថ្មីអ្នកត្រូវការរថយន្តតែបើអ្នកបើកមិនគោរពច្បាប់ចរាចរ ឬបើអ្នកបើកបរក្នុងពេលស្រវឹងរថយន្តនឹងក្លាយជាគ្រឿងយន្តគ្រោះថ្នាក់។ សមាធិគឺដូចនេះឯងវាសំខាន់ណាស់សំរាប់សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់យើង និងជីវិតផាសុក ប៉ុន្តែបើយើងបដិបត្តិក្នុងផ្លូវលើលានឹងបង្កបញ្ហាជាច្រើន។ មនុស្សខ្លះមានបញ្ហាដូចជាការធុញថប់ជិវិតសេចក្តីភិតភ័យឥតហេតុផល ឬ រោគព្រួយចិត្តគេថាសមាធិជាឱសថព្យាបាលរោគនេះ បានយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ពួកគេចាប់ផ្តើមធ្វើសមាធិ ហើយជួនកាលបញ្ហារបស់ពួកគេកាន់តែអាក្រក់ឡើង។ បើអ្នកមានបញ្ហាដូច្នេះមែន អ្នកគួរតែស្វែងរកគ្រូដែលជំនាញៗ ហើយពេក្រោយបើអ្នកបានធូរស្បើយឡើង ក៏គួរនឹងបដិបត្តិអោយជាប់ជានិច្ច។ អ្នកដទៃទៀតខ្លះធ្វើបានសម្រេចដោយខ្លួនគេផ្ទាល់ ពួកគេបដិបត្តិសមាធិហើយមិនតែបដិបត្តិជាបន្តបន្ទាប់មួយជំហានម្តងមួយជំហានម្តងនោះទេ ពួកគេធ្វើសមាធិដោយប្រឹងយ៉ាងខ្លាំងអស់រយៈពេលដ៏យូរ រហូតដល់អស់កំលាំងល្ហិតល្ហៃមួយរំពេច។ តែប្រហែលជាបញ្ហាភាគច្រើនក្នុងការធ្វើសមាធិបណ្តាលមកពីធ្វើសមាធិបែបសត្វកាំងហ្គារ៉ូ។ អ្នកខ្លះ

ទៅរកគ្រូម្នាក់ហើយបដិបត្តិ សមាធិតាមវិធីរបស់គាត់អស់មួយរយៈ បន្ទាប់មកពួកគេបានអានសៀវភៅខ្លះ រួចសម្រេចចិត្តព្យាយាមធ្វើតាមវិធីនោះ តែមួយសប្តាហ៍ក្រោយមកគ្រូបង្រៀនសមាធិម្នាក់ ដែលល្បីឈ្មោះមកលេងក្នុងក្រុង ហើយពួកគេប្រាថ្នាចង់អោយគាត់ចូលរំលែកយោបល់ទស្សនៈខ្លះក្នុងការបដិបត្តិរបស់ពួកគេ ហើយបន្ទាប់ក្រោយមកបន្តិចពួកយោគាវចរកើតភាន់ច្រឡំរហូតដល់អស់សង្ឃឹម ។លោតដូចជាសត្វកាំងហ្គារូពីវិធីបដិបត្តិសមាធិមួយទៅរកមួយទៀត គឺជាកំហុសធ្ងន់ដ៏ធំមួយ។ តែបើអ្នកមិនមានបញ្ហាឈឺចាប់ខាងផ្លូវចិត្តទេ ហើយអ្នកមកបដិបត្តិសមាធិរួចបដិបត្តិយ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់វាគឺជាវិធីដ៏ល្អបំផុតមួយ ដែលអ្នកអាចធ្វើដោយខ្លួនអ្នកផ្ទាល់។

បុ. តើមានវិធីបដិបត្តិ សមាធិប៉ុន្មានយ៉ាង?

វិ.ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បង្រៀនវិធី បដិបត្តិសមាធិច្រើនយ៉ាងវិធីនីមួយៗ រចនាឡើងដើម្បីជំនះលើបញ្ហា ដែលមានពិតប្រាកដឬដើម្បីអភិវឌ្ឍអង្គផ្លូវចិត្តដ៏ពិតប្រាកដ។ ប៉ុន្តែប្រភេទការបដិបត្តិសមាធិពីរយ៉ាងដ៏សាមញ្ញ និងមានប្រយោជន៍បំផុត គឺការកំណត់សតិដោយដង្ហើមខ្យល់ចេញចូល(អានាបានស្សតិ) និងចម្រើនមេត្តាធម៌(មេត្តាភាវនា)។

បុ.តើអ្នកបដិបត្តិការចំរើនសតិ ដោយដង្ហើមខ្យល់ចេញចូលដោយវិធីណា?

៣.អ្នកអាចបដិបត្តិតាមវិធីដ៏ងាយៗនេះ គឺ២ដូចជា ទីកន្លែងឥរិយាបទ ការបដិបត្តិនិងបញ្ហា។ ទីមួយចូរស្វែងរកទីកន្លែង ដែលសមរម្យអាចជាបន្ទប់ដែលមិនមានសម្លេងអ៊ូរអរហើយទំនងជាមិនមានការរំខាន។ <u>ទីពីរ</u>ចូរអង្គុយក្នុងឥរិយាបថ ដែលងាយស្រួល។ ឥរិយាបថអង្គុយដែលល្អ គឺអង្គុយពេនភ្នែន ខ្នើយមួយកល់ពីក្រោមគូថតម្រង់ឆ្អឹងខ្នងអោយត្រង់ ដៃទាំងពីរដាក់ពីលើភ្លៅ ហើយបិទភ្នែកទាំងពីរ។វិធីផ្សេងទៀតអ្នកអាចអង្គុយលើកៅអីយូរបានទៅតាមដែលអ្នកអាចកំណត់ខ្នងអោយត្រង់។ បន្ទាប់មកទៀតចាប់ផ្តើមបដិបត្តិពិតដោយខ្លួនឯង។ ក្នុងខណៈដែលអ្នកអង្គុយយ៉ាងស្ងៀមស្ងាត់ដោយបិទភ្នែកទាំងគូរ អ្នកត្រូវតាំងចិត្តពិចារណា ចំពោះដង្ហើមខ្យល់ចូលនិងដង្ហើមខ្យល់ចេញ។ វិធីនេះអាចធ្វើបានដោយការរាប់ដង្ហើមខ្យល់ ឬរំពៃសម្លឹងមើលការប៉ោងឬផតចុះរបស់ផ្ទត់ពោះ។ ពេលបានធ្វើដូច្នេះ បញ្ហាធំៗនិងសេចក្តីលំបាកទាំងឡាយនឹងផុសចេញឡើង។ អ្នកអាចជួបប្រទះការរមាស់ដែលរាលក្រហាយនៅលើរាងកាយ ឬការចុករោលក្បាលជង្គង់។ បើហេតុការណ៍នេះកើតឡើង ចូរព្យាយាមរក្សារាងកាយនៅស្ងៀមដោយមិនកំរើក ហើយគិតតែខំប្រឹងពិចារណាទៅលើខ្យល់ដង្ហើម។ អ្នកប្រហែលជាមានគំនិតរំខានច្រើនជ្រៀតចូលមកក្នុងចិត្តរបស់អ្នកហើយទាញការតាំងចិត្តពីការពិចារណាខ្យល់ដង្ហើម។ វិធីតែម្យ៉ាង ដែលអ្នកអាចដោះស្រាយជាមួយបញ្ហានេះគឺរក្សាអត់ទ្រាំ

រំលឹកនូវការពិចារណារបស់អ្នកទៅរកខ្យល់ដង្ហើមវិញ។ បើអ្នកអត់ធន់ធ្វើដូច្នេះ ចិត្តរើរវាយនិងខ្សោយចុះការខំរំពៃចិត្តរបស់អ្នកនឹងមានកម្លាំងខ្លាំង ហើយអ្នកបានសេចក្តីស្ងប់ក្នុងចិត្តយ៉ាងជ្រៅជាខណៈ ៗព្រមទាំងសេចក្តីស្ងប់នៅខាងក្នុង។

ប. តើខ្ញុំអាចធ្វើសមាធិ យូរយ៉ាងណា?

វ. វាជាការប្រសើរណាស់ បើបដិបត្តិសមាធិបាន១៥នាទីជារៀងរាល់ថ្ងៃក្នុងមួយសប្តាហ៍ ហើយក្រោយមកបន្ថែម៥នាទីជារៀងរាល់សប្តាហ៍រហូតដល់អ្នកអាច ធ្វើសមាធិបាន៤៥នាទី។ បន្ទាប់ពីការធ្វើសមាធិជារៀងរាល់ថ្ងៃជាប្រចាំពីរ បីសប្តាហ៍កន្លងមក អ្នកអាចចាប់ផ្តើមសំគាល់ថា ការរម្ងាប់ចិត្តអោយស្ងប់របស់អ្នកមានការប្រសើរឡើងមានចិត្តរើរវាយតិច ហើយអ្នកអាចមានសេចក្តីសុខពិតប្រាកដគ្រប់ខណៈទាំងអស់ព្រមទាំងស្ងប់ជារៀងរហូត។

ប. តើការចម្រើនមេត្តា សមាធិជាអ្វី? តើសមាធិនេះគេបដិបត្តិដូចម្តេច?

វ. អ្នកធ្លាប់ស្គាល់ខ្លះម្តងហើយ អំពីការបដិបត្តិអានាបាណស្សតិសមាធិហើយកំពុងបដិបត្តិ យ៉ាងជាប់លាប់អ្នកអាចចាប់ផ្តើមបដិបត្តិចម្រើនមេត្តាសមាធិ។ អ្នកគួរគប្បីធ្វើ២ឬ៣ដងរៀងរាល់សប្តាហ៍ក្រោយពីអ្នកបានបដិបត្តិចម្រើនមេត្តាសមាធិ។ ដំបូងអ្នកសម្លឹងមករកខ្លួនអ្នកហើយនិយាយមកកាន់ខ្លួនឯងថា សូមអោយខ្ញុំនៅជាសុខ

និងប្រាសចាកទុក្ខ។សូមឲ្យ ខ្ញុំមានសេចក្ដីសុខនិងសេចក្ដីស្ងប់។ សូមឲ្យខ្ញុំរួចចាកផុតពីគ្រោះភ័យទាំងពួង។ សូមឲ្យចិត្តរបស់ខ្ញុំរួចចាកផុតពីការបៀតបៀន។ សូមឲ្យបេះដូងរបស់ខ្ញុំពេញប្រៀបទៅដោយមេត្តាធម៌។ សូមឲ្យខ្ញុំនៅជាសុខនិងប្រាសចាកទុក្ខ។ បន្ទាប់មកបន្តិចម្ដងៗអ្នកផ្សាយមេត្តាដល់មនុស្សដែលអ្នកស្រលាញ់មនុស្សឧបេក្ខានោះ គឺមនុស្សដែលអ្នកមិនស្អប់មិនស្រលាញ់ហើយចុងក្រោយគេ គឺមនុស្ស ដែលអ្នកមិនស្រលាញ់ប្រាថ្នាអោយគេគ្រប់គ្នានោះបានសេចក្ដីសុខ ។

ប. តើការបដិបត្តិសមាធិបែបនេះមានប្រយោជន៍យ៉ាងណា?

រ. បើអ្នកបដិបត្តិមេត្តា សមាធិបានយ៉ាងជាប់លាប់ជាមួយនិងការបដិបត្តិ ដែលត្រឹមត្រូវអ្នកអាចជួបប្រទះការផ្លាស់ប្ដូរជាវិជ្ជមាននឹងកើតមាននៅក្នុងខ្លួនអ្នក។ អ្នកនឹងរកឃើញនូវការទទួលស្គាល់ខ្លួនឯងកាន់តែខ្លាំងឡើង និងការអត់ឱនទោសកំហុសដល់ខ្លួនឯង។ អ្នកនឹងរកឃើញថា អារម្មណ៍របស់អ្នកចំពោះមនុស្សដ៏ជាទីស្រលាញ់របស់អ្នកនឹងមានខ្លាំងឡើង។ អ្នកនឹងរកឃើញខ្លួនឯងក្នុងការសេពគប់មិត្តភក្តិជាមួយមនុស្សដែលធ្លាប់តែទីទៃពីគ្នា ឬធ្លាប់តែមិនរវល់នឹងគ្នាហើយធ្វើឱ្យអ្នកមានបដិឃៈឬការតូចចិត្តដែលអ្នកមានចំពោះអ្នកដទៃមានការថយចុះបន្តិចហើយអាចរលាយបាត់នៅទីបំផុត។ ជួនកាលបើអ្នកស្គាល់នរណាម្នាក់មានជំងឺទុក្ខក្រៀមក្រំឬប្រឈមមុខ

នឹងសេចក្ដីលំបាកអ្នកអាចទឹកយកមកជាអារម្មណ៍កម្មដ្ឋានរបស់អ្នក ហើយអ្នកនឹងរកឃើញផ្លូវធ្វើឱ្យស្ថានការណ៍ របស់ពួកគេប្រសើរឡើងជាបន្តបន្ទាប់ ។

បុ. តើសមាធិអាចដឹងចាដលយ៉ាងណា?

វិ.ចិត្តនៅពេលដែលបានអភិវឌ្ឍន៍ល្អហើយគឺជាឧបករណ៍ដ៏មានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាមួយ បើយើងអាចសិក្សាការសង្កេតមើលថាមពលចិត្តរបស់យើង ហើយកំណត់វាទៅរក អ្នកដទៃវាអាចមានមហិទ្ធិឫទ្ធិចំពោះជនទាំងនោះ។ អ្នកគង់នឹងមានបទពិសោធន៍ល្អដូចនេះ។ ប្រហែលជាអ្នកស្ថិតក្នុងបន្ទប់មនុស្សអ៊ូអរហើយមានអារម្មណ៍ថាមានមនុស្សខ្លះកំពុងសំឡឹងអ្នក។ អ្នកងាកមើលជុំវិញដើម្បីធ្វើឱ្យប្រាកដច្បាស់ថាមានអ្នកខ្លះកំពុងសំឡឹងអ្នក។អ្វីដែលបានកើតឡើងគឺថា អ្នកត្រូវបានមនុស្សដទៃពញ្ញាក់ឱ្យសង្ស័យដោយថាមពលចិត្តរបស់គេ។ មេត្តាសមាធិគឺដូចនេះឯង។យើងដាក់ ថាមពលចិត្តវិជ្ជមានសញ្ជឹងឆ្ពោះទៅហើយ វាក៏បានប្តូរអារម្មណ៍អ្នកដទៃជាបន្តបន្ទាប់។

បុ. តើខ្ញុំចាំចាច់ត្រូវមានគ្រូបង្រៀនសមាធិខ្ញុំទេ?

វិ.ការមានគ្រូមិនមែនជាភាពចាំបាច់ខានមិនបាននោះទេ តែការនាំបដិបត្តិផ្ទាល់ពីអ្នកណាម្នាក់ដែលថ្នឹកនឹងសមាធិស្រេច គឺជាជំនួយដ៏ចាំបាច់មួយ។ ជាភ័ព្វអាក្រក់ដែលព្រះសង្ឃ និងឧបសគ្គខ្លះតាំងខ្លួន

ឯង៍ថា ជាគ្រូបង្រៀនសមាធិ ពេលដែលគេមិនដឹងអ្វីដែលគេនឹងត្រូវបដិបត្តិបន្តិចសោះ។ ព្យាយាមស្វែងរកគ្រូដែលមានឈ្មោះសម្លេងល្អ មានតុល្យភាពខាងបុគ្គលិកលក្ខណៈ និងអ្នកដែលជឿយ៉ាងជាប់លាប់ ចំពោះពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់។

ប.ខ្ញុំបានដឹងថាសមាធិកម្មដ្ឋានត្រូវបាន គេប្រើយ៉ាងទូលំទូលាយដោយពួកអ្នកចិត្តវិទ្យា និងប្រសាទវិទ្យា។ តើនេះជារឿងពិតឬទេ?

វិ. ចំរើនពរ, វាពិតដូច្នោះមែន។ សមាធិឥឡូវនេះត្រូវបានគេទទួលស្គាល់ថា ជាថ្នាំព្យាបាលដ៏មានគុណភាពមានឥទ្ធិពលចំពោះចិត្ត ហើយត្រូវបានប្រើប្រាស់ដោយអ្នកធ្វើការសុខភាពផ្លូវចិត្តជំនាញៗជាច្រើន ដើម្បីជួយបង្កើនការធូរស្រាលយកជំនះលើភាពតានតឹង និងនាំមកនូវសតិជាប់ជាមួយនឹងខ្លួនជានិច្ច។ ការត្រាស់ដឹងឃើញច្បាស់របស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ទៅក្នុងចិត្តមនុស្ស ជួយមនុស្សបានច្រើនសម្បើមណាស់សព្វថ្ងៃនេះ ដូចគ្នា ដែលគេបានធ្វើកាលពីសម័យបុរាណកាលដូច្នេះឯង។

ភាគ ៧

បញ្ញា និង មេត្តាធម៌

បុ. តើពាក្យថាបញ្ញា និងមេត្តាមានអត្ថន័យដូចម្ដេចក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា?

វិ.*សាសនាខ្លះជឿថា មេត្តាធម៌ ឬ សេចក្ដីស្រលាញ់(ពាក្យទាំងពីរគឺមានន័យស្រដៀងគ្នាណាស់)ជាគុណភាពខាងផ្លូវចិត្តដ៏សំខាន់បំផុតមួយតែពួកគេមិនបានយកចិត្តទុកដាក់អភិវឌ្ឍបញ្ញាឡើយ។ ជាលទ្ធផល គឺអ្នកចប់ជាចុងក្រោយដោយក្លាយជាមនុស្សចិត្តល្អល្ងីល្ងើ ជាមនុស្សមានសន្ដានចិត្តល្អណាស់ តែមានសេចក្ដីយល់ដឹងតិចតួច ឬគ្មានសោះក៏មាន។ ដូចគ្នានឹងវិទ្យាសាស្ត្រដែរ ប្រព័ន្ធនៃទ្រឹស្ដីមួយទៀតដែលគេជឿថា បញ្ញាអាចអភិវឌ្ឍដល់កំពូលបាន ពេលដែលមនោសញ្ចេតនាទាំងអស់ រួមទាំងមេត្តាធម៌ត្រូវបានទុក ដោយឡែកពីគ្នា។ ការអធិប្បាយរឿងនេះគឺថា ស្បង់មានទិសដៅក្លាយជាអ្នកគ្រប់គ្រងមុនគេនូវលទ្ធផលហើយបំភ្លេចរឿងនោះចោលស្បង់ គឺជាអ្នកបម្រើមនុស្សមិនមែនជាអ្នកគ្រប់គ្រងឬជិះជាន់មនុស្សទេ។ យ៉ាងណាក៏ដោយ អ្នកវិទ្យាសាស្ត្រឱ្យគេខ្ចីនូវចំណេះដឹងជំនាញរបស់ខ្លួនទៅឱ្យអ្នកដទៃអភិវឌ្ឍន៍គ្រាប់បែកបរមាណូមេរោគសង្គ្រាមអ្វីផ្សេងៗទៀត។ ជានិច្ចជាកាលសាសនាឃើញហេតុផល និងបញ្ញាជាសត្រូវនៃមនោសញ្ចេតនាទាំងឡាយដូចជាសេចក្ដីស្រឡាញ់ និងជំនឿ។*

ស្បង់ជានិច្ចជាកាលមើលឃើញមនោសញ្ចេតនាដូចជាការស្រឡាញ់និងជំនឿថាជាសត្រូវនៃហេតុផលនិងគោលការណ៍។ ហើយតាមពិតទៅពេលដែលស្បង់មានការរីកចម្រើនសាសនាក៏ដួលរលំ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតព្រះពុទ្ធសាសនាបង្រៀនឱ្យមានការធ្វើឱ្យបច្ចេកបុគ្គលម្នាក់ៗបានសម្រេចជោគជ័យ និងមានតុល្យភាពយ៉ាងពិតប្រាកដដែលមនុស្សត្រូវតែអភិវឌ្ឍទាំងបញ្ញា និងមេត្តាធម៌។ ហើយព្រោះតែវាមិនមែនលទ្ធិប្រកាន់ជ្រុល តែអាស្រ័យទៅលើការពិសោធធ្វើឱ្យព្រះពុទ្ធសាសនាគ្មានអ្វីគួរឱ្យភ័យខ្លាច ចំពោះវិទ្យាសាស្ត្រទាល់តែសោះ។

បុ. ដូច្នេះ អាស្រ័យតាមព្រះពុទ្ធសាសនាតើអ្វីគឺជាបញ្ញា?

វិ. បញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់បំផុតគឺ មើលឃើញវត្ថុគ្រប់យ៉ាងតាមសេចក្តីពិតដែលកើតឡើងដូចជាឃើញថាជាទុក្ខំ អនិច្ចំ និងអនត្តា។ ការយល់ដូចនេះ គឺជាសេរីភាពទាំងស្រុងហើយនាំទៅរកសុវត្ថិភាព និងសុភមង្គលដ៏អស្ចារ្យមួយដែលគេហៅថា ព្រះនិព្វាន។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយព្រះពុទ្ធបរមគ្រូមិនត្រាស់ច្រើនទេ អំពីបញ្ញាកម្រឹតនេះ។ វាមិនមែនជាបញ្ញា បើយើងជឿយ៉ាងងាយនូវអ្វីដែលគេប្រាប់យើង។ បញ្ញាពិតប្រាកដ គឺឃើញនិងយល់ដោយត្រង់ដោយខ្លួនឯង។ បញ្ញាកម្រឹតនេះពេលនោះជាបញ្ញាដែលធ្វើចិត្តឱ្យទូលាយជាងចិត្តបង្អៀតបង្អល់ មានការចេះស្តាប់ទស្សនៈរបស់អ្នកដទៃជាជាងការស្រវឹង

វង្វេងនិងខ្លួនឯងពិនិត្យពិចារណានូវហេតុការណ៍យ៉ាងយកចិត្តទុកដាក់នូវអ្វី ដែលផុយពីជំនឿរបស់ខ្លួនឯងជាជាងការបង្កប់ក្បាលខ្លួនឯងទៅក្នុងដីខ្សាច់ធ្វើខ្លួនឯងជាមនុស្សចូលសង្គមគេបានជាជាងការប្រកាន់ខ្លួននិងការប្រកាន់បក្សពួក ប្រើពេលវេលាក្នុងការបញ្ចេញមតិរបស់យើង និងជំនឿជាជាងគ្រាន់តែទទួលយល់ព្រមនូវរឿងដែលរំភើបខ្លាំង ឬរឿងដំបូងដែលគេប្រាប់យើងហើយជានិច្ចជាកាលគឺត្រៀមខ្លួនជាស្រេចដើម្បីកែប្រែជំនឿរបស់យើង នៅពេលដែលរឿងរ៉ាវ គេផ្តល់ឱ្យយើងផុយស្រឡះពីយើង។ មនុស្សដែលធ្វើដូចនេះ គឺជាមនុស្សឆ្លាតដ៏ពិតប្រាកដហើយនៅទីបំផុត ពិតជាទទួលបាននូវការយល់ដឹងដែលពិតប្រាកដ។ មាគ៌ាដែលគ្រាន់តែការជឿនូវអ្វីដែលគេប្រាប់អ្នកគឺងាយណាស់។ វិធីព្រះពុទ្ធសាសនាទាមទារឱ្យយើងក្លាហាន អត់ធន់ រស់រវើក និងឆ្លាតវាងវៃ ។

ប.តើគោលនៃព្រះពុទ្ធសាសនា គឺអ្វីបើមានតែពីរបីនាក់ប៉ុណ្ណោះអាច បដិបត្តិបាន?

វិ.វាជាសេចក្តីពិត ដែលអ្នករាល់គ្នាមិនទាន់ត្រៀមខ្លួនជាស្រេចចូលកាន់ព្រះពុទ្ធ សាសនានៅឡើយ។ តែទោះបីនិយាយដូច្នោះ ក៏ដោយយើងក៏អាចបង្រៀនសាសនាបែបក្លែងក្លាយតែធ្វើឱ្យអ្នកទាំងអស់គ្នាយល់បានយ៉ាងងាយ អាចបដិបត្តិបានដែលមិនគួរឲ្យជឿ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាតាំងគោលដៅទៅរកសច្ចភាព បើអ្នកទាំងអស់គ្នាមិនមាន

សមត្ថភាពយល់ដឹងវាទេ ពួកគេគង់នឹងត្រៀមខ្លួន ជាស្រេចដើម្បីវានៅជាតិខាងមុខរបស់ពួកគេ។ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយមានមនុស្សជាច្រើន ដែលគ្រាន់តែមាន ពាក្យត្រឹមត្រូវ ឬការលើកទឹកចិត្តអាចនឹងលើកកំពស់សេចក្តីយល់ដឹងរបស់ពួកគេ។ ហើយសំរាប់ហេតុផលនេះដែលពុទ្ធសាសនិកជនពុះពារយ៉ាងស្វាត់ៗ និងទន់ភ្ជន់ដើម្បីចូលរួមធ្វើឱ្យយល់ច្បាស់នូវព្រះពុទ្ធសាសនាជាមួយអ្នកដទៃ។ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូបានបង្រៀនយើងឱ្យផ្សាយមេត្តាធម៌ ហើយយើងបង្រៀនអ្នកដទៃឱ្យផ្សាយមេត្តាធម៌ផងដែរ ។

ប. អាស្រ័យតាមព្រះពុទ្ធសាសនា តើអ្វីគឺជាមេត្តាធម៌?

វ.បញ្ហាគ្រាន់តែគ្របដណ្តប់ទៅលើផ្នែកយល់ដឹង ឬបញ្ហានៃធម្មជាតិរបស់យើង។ ដូចគ្នានឹងបញ្ហាមេត្តាធម៌ គឺជាគុណភាពពិសេសមួយរបស់មនុស្ស។ មេត្តាធម៌បង្កើតឡើងដោយពាក្យពីរម៉ាត់។ ក្ម មានន័យថារួមគ្នា និង**ផាស់សិន** មានន័យថាអារម្មណ៍ដ៏ជ្រាលជ្រៅ។ ហើយនេះគឺជាអត្ថន័យរបស់ពាក្យមេត្តាធម៌។ ពេលយើងឃើញនរណាម្នាក់ ទុក្ខព្រួយហើយយើងមានអារម្មណ៍ថា សេចក្តីចុកចាប់របស់ពួកគេហាក់ដូចជារបស់យើងផ្ទាល់ហើយព្យាយាមពុះពារលុបបំបាត់ ឬធ្វើឱ្យថយចុះនូវសេចក្តីចុកចាប់របស់ពួកគេហើយនេះគឺជាមេត្តាធម៌។ ដូច្នេះ ភាពល្អបំផុតសម្រាប់មនុស្សលោកយើងភាពជាព្រះពោធិសត្វ ទាំងឡាយចូលចិត្តចែករំលែកត្រៀមជាស្រេច

នឹងឱ្យគេបានសុខ ករុណាធម៌ យកចិត្តទុកដាក់និងគាំពារទាំងអស់នេះ គឺបញ្ចាក់នូវមេត្តាធម៌។

អ្នកនឹងសង្កេតផងដែរ នូវអ្វីមានក្នុងមនុស្សប្រាកដដោយមេត្តាធម៌គាំពារនិងស្រឡាញ់ចំពោះអ្នកដទៃមានប្រភពរបស់វាមកពីការគាំពារ និងស្រឡាញ់ខ្លួនឯង។ យើងអាចយល់អ្នកដទៃយ៉ាងច្បាស់ពេលដែលយើងយល់ខ្លួនយើងបានច្បាស់។ យើងនឹងដឹងអ្វីដែលជាចំណុចខ្លាំងរបស់អ្នកដទៃ ពេលយើងដឹងនូវចំណុចខ្លាំងរបស់ខ្លួនយើង។ ដូច្នេះ ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាមនុស្សម្នាក់ៗជាកម្មសិទ្ធក្នុងការអភិវឌ្ឍផ្លូវសតិស្មារតីឱ្យរីកស្គុះស្គាយតាមធម្មជាតិពិតប្រាកដចូលទៅក្នុងសុខមាលភាពរបស់អ្នកដទៃ។ ជីវិតរបស់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូលាតត្រដាងបង្ហាញនូវរឿងនេះបានយ៉ាងច្បាស់។ ព្រះអង្គចំណាយពេល៦ឆ្នាំប្រយុទ្ធប្រឆាំងនូវសុខមាលភាពខ្លួនឯង បន្ទាប់ពីពេលដែលព្រះអង្គអាចក្លាយ ជាអ្នកធ្វើប្រយោជន៍ដល់មនុស្សលោកទាំងមូល។

បុ. តើវាមិនមែនជាបុគ្គលនិយមទេឬ ដែលនិយាយថា យើងគឺចំណុចខ្លាំងបំផុតដែលអាចជួយអ្នកដទៃបន្ទាប់ពីយើងបានជួយខ្លួនឯង?

វិ. ជាធម្មតា យើងមើលឃើញបរមត្ថភាពឱ្យការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអ្នកដទៃមុនខ្លួន យើងជាភាពផ្ទុយគ្នាស្រឡះពីអត្តទត្ថបុគ្គល

ដែលមើលឃើញផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួនមុនអ្នកដទៃ ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាមិនមើលឃើញមួយណាសំខាន់ជាងមួយណាទេ តែមើលឃើញជាទម្រង់ប្រាប់ចូលគ្នាទាំងពីរ។ ការយកចិត្តទុកដាក់តែលើខ្លួនឯងពិតប្រាកដនឹងក្លាយខ្លួនជាបន្តបន្ទាប់ចំពោះការយកចិត្តទុកដាក់ដល់អ្នកដទៃដូចដែលមនុស្សម្នាក់នោះឃើញថា ប្រយោជន៍អ្នកដទៃពិតជាដូចគ្នានឹងប្រយោជន៍ផ្ទាល់ខ្លួន។ នេះគឺជាមេត្តាធម៌ដ៏ពិតប្រាកដមេត្តាធម៌គឺជាគ្រាប់ពេជ្រមានរូបឆោមល្អស្រស់បំផុតក្នុងមកុដរបស់ពាក្យប្រៀនប្រដៅព្រះពុទ្ធបរមគ្រូនៃយើង។

ភាគ៨

មំសវិរតិ ឬការហូបមួបបួស

បុ. ពុទ្ធសាសនិកជនត្រូវតែមិនបរិភោគសាច់មែនទេ?

វិ. មិនចាំបាច់ទេ។ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូមិនមែនជាអ្នកមិនបរិភោគសាច់ទេ។ ព្រះអង្គមិនបានបង្រៀនសាវ័កទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គជាមំសវិរតិឡើយ ហើយទោះបីសព្វថ្ងៃនេះ មានពុទ្ធសាសនិកជនដ៏ល្អជាច្រើនដែលមិនមែនជាមំសវិរតិ ។

បុ. បើអ្នកបរិភោគសាច់ គឺអ្នកត្រូវទទួលខុសត្រូវដោយត្រង់ចំពោះការសម្លាប់សត្វទាំងឡាយ។ តើនោះមិនមែនជាការប្រព្រឹត្តខុសសីលទីមួយឬ?

វិ. វាជារឿងពិត នៅពេលដែលអ្នកបរិភោគសាច់អ្នកគឺទទួលខុសត្រូវក្នុងការសម្លាប់សត្វមួយផ្នែកនិងដោយប្រយោលតែក៏ដូចគ្នាដែរនៅពេលអ្នកបរិភោគបន្លែ។ អ្នកចំការត្រូវតែបាញ់ថ្នាំពូជផលរបស់គាត់ដោយថ្នាំបំផ្លាញសត្វល្អិត និងថ្នាំពិសដូច្នេះ ធ្វើឱ្យ បន្លែមកដល់ចានម្ហូបល្ងាចរបស់អ្នកដោយគ្មានស្នឹកប្រហោងប្រហោង។ ហើយជាថ្មីម្តងទៀតសត្វពាហនៈត្រូវបានគេប្រើដើម្បីយកស្បែកធ្វើខ្សែក្រវាត់ ឬកាបូប យួររបស់អ្នកខ្លាញ់យកធ្វើសាប៊ូឱ្យអ្នកប្រើ និងទំនិញរាប់ពាន់ប្រភេទផងដែរ។ ម្យ៉ាងវិញទៀតវាពិតជាពិបាកនឹងរស់នៅដោយគ្មានទំនួលខុសត្រូវសម្លាប់ជិវិតសត្វដទៃខ្លះ ដោយប្រយោលនោះទេ។ នេះគ្រាន់តែជាឧទាហរណ៍មួយទៀតនៃអរិយសច្ចទីមួយភាវៈសាមញ្ញធម្មតាគឺសេចក្តីទុក្ខនិងភាពមិនពេញចិត្ត។ នៅពេលដែល

អ្នកសមាទានសីលដំបូង អ្នកព្យាយាមជៀសវាងទទួលខុសត្រូវការសម្លាប់ជីវិតគេដោយត្រង់។

បុ.ពុទ្ធសាសនិកជននិកាយមហាយានមិនបរិភោគសាច់ទេ?

វិ. *នោះគឺមិនត្រឹមត្រូវទេ។ ព្រះពុទ្ធសាសនានិកាយមហាយានក្នុងប្រទេសចិនតឹងតែងណាស់ក្នុងការបដិបត្តិជាមំសវិរតិ តែព្រះសង្ឃ ឧបាសក ឧបាសិកានិកាយមហាយានទាំងនៅ ក្នុងប្រទេសជប៉ុននិងទីបេជាធម្មតាគឺបរិភោគសាច់។*

បុ.តែខ្ញុំនៅតែគិតថា ពុទ្ធសាសនិកជនគួរតែជាអ្នកមំសវិរតិ។

វិ. *បើមានមនុស្សម្នាក់ ដែលជាអ្នកតឹងតែងក្នុងការមិនបរិភោគសាច់ តែជាអ្នកអាត្មានិយមខិលខូច និងកាចសាហាវហើយមនុស្សម្នាក់ទៀតដែលមិនមែនជាអ្នកមំសវិរតិ តែជាអ្នកដែលមានសុភវិនិច្ឆ័យចំពោះអ្នកដទៃស្មោះត្រង់ចិត្តទូលាយ និងចិត្តល្អ តើមនុស្សទាំងពីរប្រភេទនេះម្នាក់ណាដែលជាពុទ្ធសាសនិកជនល្អជាងគេ?*

បុ.មនុស្សដែលជាអ្នកមានសេចក្តីស្មោះត្រង់ និងសន្តានចិត្តល្អ។

វិ. *ព្រោះហេតុអ្វី?*

បុ. ពីព្រោះមនុស្សប្រភេទនោះ មានសន្តានចិត្តល្អជាក់ស្តែង។

វិ.ពិតប្រាកដហើយ។ មនុស្សដែលបរិភោគសាច់អាចមានសន្តានចិត្ត

បរិសុទ្ធដូចគ្នានិងមនុស្សម្នាក់ដែលមិនបរិភោគសាច់អាចមានសន្តាន ចិត្តមិនបរិសុទ្ធ។ ក្នុងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គវត្ថុដែល សំខាន់គឺបេះដូងរបស់អ្នកមិនមែនជាបញ្ជីរតមអាហាររបស់អ្នកទេ។ ពុទ្ធសាសនិកជនជាច្រើនយកចិត្តទុកដាក់យ៉ាងខ្លាំងក្នុងការមិនហូប សាច់តែពួកគេមិនចាប់អារម្មណ៍ អំពីភាពជាអាត្មានិយមមិនស្មោះ ត្រង់កាចសាហាវ និងចិត្តប្ញស្សា។ ពួកគេប្តូរការតមអាហាររបស់គេ ដែលងាយនឹងធ្វើក្នុងខណៈ ដែលព្រងើយកន្តើយរឿងការផ្លាស់ប្តូរ បេះដូងរបស់គេ ដែលជារឿងលំបាកនឹងផ្លាស់ប្តូរ។ ដូច្នេះ ទោះបី អ្នកជាមំសវិរតិ ឬ ទេនោះចូរចងចាំទុកថា ភាពបរិសុទ្ធនៃចិត្តគឺជាវត្ថុ សំខាន់បំផុតក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ។

ភាគ ៩

សំណាងល្អ និង សំណាងអាក្រក់

បុ. តើព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់បង្រៀនអ្វីខ្លះអំពីមហិទ្ធិឫទ្ធិនិងការទស្សន៍ទាយ?

វិ. *ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូពិចារណាការបដិបត្តិដូច្នោះថា ជាការទោះទាយពាក់គាថាការពារទាយបួងដីមើលហោរាសាស្រ្តនិងកាត់គ្រោះ គឺជាជំនឿអរូបីយតតប្រយោជន៍ ហើយព្រះអង្គហាមប្រាមសាវ័កទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គមិនឱ្យបដិបត្តិវត្តដូចនេះ។ ព្រះពុទ្ធអង្គហៅវិជ្ជាទាំងអស់នេះថា ជាសិល្បៈវិទ្យាថ្នាក់ទាប។ មានអ្នកសាសនាខ្លះក្នុងខណៈដែលមានជីវិតរស់នៅដោយអាស្រ័យបាយទឹក នំ ចំណីរបស់អ្នកម្ចាស់ទាន ដែលបានមកពីការប្រើសិល្បៈវិទ្យាថ្នាក់ទាបដូចនេះមុខរបរ ដែលខុសដូចនោះមានដូចជាទាយបាតដៃស័ក្តិចារទាយសុបិននិមិត្តស្រោចទឹកកាត់គ្រោះទាយបួងដី ព្រះសមណគោតមឲ្យវៀរចាកពីការប្រើសិល្បៈវិទ្យាថ្នាក់ទាបយ៉ាងនេះ វៀរចាកពីការចិញ្ចឹមជីវិតដោយវិធីខុសយ៉ាងនេះ ។*

បុ.បើដូច្នោះ ហេតុអ្វីពេលខ្លះមនុស្សបដិបត្តិដូចនោះហើយជឿជួវិជ្ជាសិល្បៈទាំងនោះ?

វិ.*ពីព្រោះ តែសេចក្តីលោភលន់សេចក្តីភ័យខ្លាចនិងអវិជ្ជា។ ពេលមនុស្សយល់ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គកាន់តែរហ័សពួកគេ*

នឹងភ្ញាក់ខ្លួនថា បេះដូងពិតប្រាកដអាចការពារពួកគេបានច្រើនជាង ផែនក្រដាសផែនមេដែក និងពាក្យសូត្រអាគមគាថាមួយម៉ាត់ពីរម៉ាត់ហើយពួកគេនឹងមិនពឹងពាក់ទៅលើវត្ថុទាំងនោះបន្តទៀតឡើយ។នៅក្នុងពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គវា គឺសេចក្តីស្មោះត្រង់ សន្តានចិត្តល្អការយល់ដឹងអត់ធន់ អភ័យទោស ចិត្តសប្បុរសធម៌ កក្តីភាពនិងសភាពល្អៗផ្សេងទៀត ដែលអាចការពារអ្នកបានពិតប្រាកដ និងផ្តល់ឱ្យអ្នកនូវកិយោ្យភាពយ៉ាងពិតប្រាកដ។

ប. តែវេទមន្តភ័ព្វសំណាងខ្លះជួយបានពិតប្រាកដមែនទេ?

វ. ខ្ញុំស្គាល់មនុស្សម្នាក់ ដែលចិញ្ចឹមជីវិតដោយការលក់វេទមន្តភ័ព្វសំណាង។ គាត់អះអាងថា វេទមន្តរបស់គាត់អាចធ្វើឱ្យសំណាងល្អរីកចម្រើនហើយគាត់ធានាថា អ្នកនឹងអាចត្រូវឆ្នោតរង្វាន់លេខបី។ តែបើអ្វីដែលគាត់និយាយជារឿងពិតចុះហេតុ អ្វីបានជាខ្លួនគាត់ផ្ទាល់មិនក្លាយជាមហាសេដ្ឋីទៅ?។ បើវេទមន្តភ័ព្វសំណាងរបស់គាត់ពិតជាជួយពិតប្រាកដមែន ចុះហេតុអ្វីក៏គាត់មិនឈ្នះឆ្នោតរាល់សប្តាហ៍ទៅ?។ ភ័ព្វសំណាងតែម្យ៉ាងដែលគាត់មាន គឺមានមនុស្សផ្តេសផ្តាសចំនួនច្រើនគ្រប់គ្រាន់ល្មមបានទិញវេទមន្តសក្តិសិទ្ធិរបស់គាត់។

ប. ដូច្នោះ តើមានវត្ថុដូចនេះអាចជាភព្វ័សំណាងទេ?

១. វចនានុក្រមអោយនិយមន័យពាក្យឡាក់ថាគឺជំនឿដែលអ្វីក៏ដោយនឹងកើតឡើងទាំងល្អ និងអាក្រក់ចំពោះមនុស្សដែលស្ថិតនៅក្នុងហេតុការណ៍ទាំងឡាយអាស្រ័យទៅលើកាលៈទេសៈជោគវាសនា ឬ កព្វ័សំណាងឲ្យ។ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូបដិសេធជំនឿបែបនេះទាំងស្រុង។ អ្វីគ្រប់យ៉ាង ដែលកើតឡើងមានមូលហេតុទាំងឡាយពិតប្រាកដ ហើយត្រូវតែមានការទំនាក់ទំនងខ្លះ រវាងហេតុ និងផល។សំរាប់ជាឧទាហរណ៍ ពេលយើងធ្លាក់ខ្លួនឈឺមានមូលហេតុពិតប្រាកដរបស់វា។ មនុស្សដែលឈឺពិតជាបាន ធ្លងមេរោគ ហើយរាងកាយអ្នកជំងឺពិតជាទន់ខ្សោយអាចធ្វើឱ្យមេរោគកកំណើតខ្លួនវាបាន។មានទំនាក់ទំនងច្បាស់លាស់រវាងហេតុ (មេរោគ និងរាងកាយដែលទន់ខ្សោយ) និងផល(ការឈឺ) ពីព្រោះយើងដឹងថា មេរោគចូលទៅលុកលុយអវយវៈទាំងឡាយហើយធ្វើឱ្យធ្លាក់ខ្លួនឈឺ។ តែគ្មានទំនាក់ទំនងណាអាចត្រូវគេរកឃើញរវាងការពាក់ផែនក្រដាសជាមួយពាក្យ ដែលចារទុកលើនោះក្លាយជាអ្នកមាន ឬ ប្រឡងជាប់ឡើយ។ ព្រះពុទ្ធសាសនាបង្រៀនថាអ្វីក៏ដោយនឹងកើតឡើងពីព្រោះហេតុណាមួយ ឬហេតុទាំងឡាយ ហើយមិនអាស្រ័យទៅលើកព្វ័សំណាងកាលៈទេសៈ ឬ ជោគវាសនាឡើយ។ មនុស្សដែលចាប់អារម្មណ៍ទៅលើកព្វ័សំណាងជានិច្ចជាកាល គឺស្វះស្វែងរកវត្ថុមួយចំនួនដូចជាជាធម្មតាត្រូវការលុយកាក់ ឬ ក៏ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនថែមទៀត។ ព្រះពុទ្ធ

បរមគ្រូបង្រៀនយើងថា វាកាន់តែឆ្ងាយពីសារៈសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍ បេះដូងនិងចិត្តគំនិតទាំងឡាយរបស់យើង ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា៖

ជាអ្នកសិក្សារៀនសូត្រច្រើន និងមានឯកទេសជំនាញ, ជាអ្នកបានហ្វឹកហាត់លត់ដំល្អ និយាយតែពាក្យដែលជាសុភាសិត, នេះគឺជាកព្វ័សំណាងល្អបំផុត។ ចិញ្ចឹមបីបាច់មាតានិងបិតាមើលថែទាំករិយានិងបុត្រីបុត្រា និងមានជីវិតរស់នៅយ៉ាងសាមញ្ញនេះ គឺជាកព្វ័សំណាងល្អបំផុត។ ជាអ្នកមានសន្តានចិត្តល្អមិនលំអៀង ជួយឈឺឆ្អាលញាតិសន្តានរបស់មិត្ត និងជាអ្នកមិនចេះស្តីបន្ទោសជនដទៃ, នេះគឺជាកព្វ័សំណាងល្អបំផុត។ វៀរចាកពីអំពើអាក្រក់និងផឹកទឹកស្រវឹង និងជានិច្ចជាកាលតម្កល់ខ្លួននៅក្នុងគុណធម៌នេះ គឺជាកព្វ័សំណាងល្អបំផុត។ឱនលំទោន មានករុណាធម៌ សេចក្តីរីករាយចិត្ត ដឹងគុណ និងស្តាប់ធម៌ជាប្រចាំនេះ គឺជាកព្វ័សំណាង ល្អបំផុត។

សំយុត្តនិកាយ ២៦១-២៦៥

ភាគ ១០

ការក្លាយជាពុទ្ធសាសនិកជន

បុ. អ្វីដែលបានដិយាយមកជាំងអម្បាលមាណធ្វើឱ្យខ្ញុំចាប់អារម្មណ៍ណាស់។ តើខ្ញុំអាចក្លាយជាពុទ្ធសាសនិកជនបានយ៉ាងណា?

វិ.ពេលមួយមានបុរសម្នាក់ឈ្មោះឧបាលិនៅវេសាលី។ គាត់ជាសាវ័ករបស់សាសនាមួយទៀត ហើយគាត់បានចូលទៅរកព្រះពុទ្ធបរមគ្រូក្នុងគោលបំណង គឺ ដើម្បីជជែកដេញដោលជាមួយព្រះអង្គ និងព្យាយាមទាញព្រះអង្គឱ្យចូលសាសនាគេ។ តែបន្ទាប់ពីនិយាយទៅកាន់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូធ្វើឱ្យ ឧបាលិចាប់អារម្មណ៍យ៉ាងខ្លាំងរហូតគាត់បានសម្រេចចិត្តក្លាយខ្លួនជាសាវ័ករបស់ព្រះពុទ្ធអង្គ។ តែព្រះពុទ្ធបរមគ្រូទ្រង់ត្រាស់ថាចូរធ្វើការពិនិត្យឱ្យលំអិតជាដំបូងសិន។ ការគិតពិនិត្យឱ្យលំអិតគឺជាការល្អសំរាប់មនុស្ស ដែលល្បីឈ្មោះដូចជាអ្នក។ ឥឡូវនេះខ្ញុំកាន់តែរីករាយនិងពេញចិត្តពេលដែលព្រះអង្គត្រាស់មកខ្ញុំថាចូរធ្វើការពិនិត្យឱ្យលម្អិតជាដំបូងសិន។ ប្រសិនបើសមាជិកមកពីសាសនាដទៃអាចមកទាក់ទាញខ្ញុំជាសាវ័កម្នាក់ ពួកគេអាចនឹងដើរប្រកាសដោយពិស្តារដើរជុំវិញទីក្រុងហើយស្រែកថា ឧបាលិបានចុះចូលជាមួយសាសនារបស់យើង។ តែព្រះអង្គត្រាស់មកកាន់ខ្ញុំថាៈ ចូរ

ធ្វើការពិនិត្យឱ្យល្អិតជាដំបូងសិន។ ការគិតត្រិះរិះឱ្យលម្អិតគឺជាការល្អសម្រាប់មនុស្សមានឈ្មោះល្បីដូចជាអ្នក។

ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនាការយល់ដឹងគឺជាវត្ថុសំខាន់បំផុតហើយការយល់ដឹងត្រូវប្រើពេលវេលា។ដូច្នេះ ចូរកុំប្រញាប់ប្រញាល់ធ្វើតាមតែចិត្តចូលមកកាន់ព្រះពុទ្ធសាសនា។ ចូរប្រើពេលវេលាចូរចោទសួរចូរពិចារណាយ៉ាងលម្អិត និងបន្ទាប់មកចូរធ្វើការសម្រេចចិត្តរបស់អ្នក។ ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូមិនបានឱ្យនរណាចាប់អារម្មណ៍ទៅលើការមានចំនួនសាវ័កច្រើននោះទេ។ ព្រះអង្គធ្វើឱ្យគេចាប់អារម្មណ៍ចំពោះមនុស្សដែលអាចបដិបត្តិតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះអង្គដែលជាលទ្ធផលនៃការគិតត្រិះរិះឱ្យលម្អិត និងគិតពិចារណានូវហេតុការណ៍ទាំងនោះ។

ប្ញុ. បើខ្ញុំបានធ្វើដូច្នេះ ហើយអាចយល់ដឹងនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធអង្គដែលអាចទទួលយកបានបន្ទាប់មកតើខ្ញុំគួរធ្វើដូចម្តេចបើខ្ញុំចង់ក្លាយជាពុទ្ធសាសនិកជន?

វិ. *បើដូច្នោះមែន វិធីល្អបំផុតនឹងចូលរួមក្នុងវត្តដែលល្អ ឬក្រុមពុទ្ធសាសនិកជនចូរជួយឧបត្ថម្ភពួកគេឱ្យពួកគេជួយឧបត្ថម្ភយើងហើយបន្តសិក្សារៀនសូត្របន្ថែមទៀតអំពី ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូ។ បន្ទាប់មកពេលអ្នករៀបចំខ្លួនរួចហើយអ្នកអាចក្លាយជាពុទ្ធសាសនិកជនជាផ្លូវការដោយយកព្រះរតនត្រ័យជាទីពឹងទីរលឹក ។*

ឬ. តើអ្វីគឺជាការយកព្រះរតនត្រ័យជាទីពឹងទីរលឹក?

** រ៉.** *ការយកជាទីពឹងគឺជាកន្ទ្វេងមួយដែលមនុស្សដើរទៅរកពេលពួកគេកង្វល់ទុក្ខព្រួយ ឬពេលពួកគេត្រូវការភាពជាសុខ និងប្រាសចាកការភិតភ័យ។ មានការយកជាទីពឹងទីរលឹកច្រើនយ៉ាងណាស់។ពេលមនុស្សមិនសប្បាយចិត្ត ពួកគេយកមិត្តភក្តិជាទីពឹងទីរលឹកពេលពួកគេព្រួយកង្វល់និងភ័យខ្លាច ពួកគេអាចនឹងយកទីពឹងទីរលឹកក្នុងក្តីសង្ឃឹម និងជំនឿមិនពិត។ ពេលគេចូលដល់ទីអវសាន ពួកគេអាចនឹងយកជំនឿនៅក្នុងឋានសួគ៌អមតៈជាទីពឹងទីរលឹក។ តែតាមដែលព្រះពុទ្ធអង្គបរមគ្រូបានត្រាស់វត្ថុទាំងអស់នោះ មិនមែនជាទីពឹងទីរលឹកពិតប្រាកដឡើយ ពីព្រោះពួកគេមិនបានផ្តល់ឱ្យនូវភាពសុខស្រួលនិងទីជ្រកភ័យ ដែលអាស្រ័យលើសភាវៈពិត។ ដោយពិត ទាំងអស់នេះ មិនមែនជាទីពឹង ទីរលឹកដ៏ប្រសើរឡើយ មិនមែនជាទីពឹងដ៏ឧត្តុង្គឧត្តមជាទីពឹងទីរលឹក ដែលគ្មាននរណាម្នាក់អាចចេញចាកផុតពីសេចក្តីទុក្ខបានតែយកទីពឹងទីរលឹកក្នុង ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ និងព្រះសង្ឃហើយចាក់ធ្លុះនូវធម៌ពិតប្រាកដ,នូវអរិយសច្ច៤នូវទុក្ខ,នូវហេតុនៃទុក្ខនូវការរលត់ទុក្ខនិងអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨ ដែលនាំទៅរកការរលត់នូវទុក្ខនេះគឺពិតជាទីពឹងដ៏ប្រពៃបំផុត វាជាទីពឹងដ៏ឧត្តុង្គឧត្តម វាជាទីពឹងដែលមនុស្សម្នាក់អាចចេញចាកទុក្ខបាន ។*

ទីឃនិកាយ ១៨៩-១៩២

ការយកព្រះពុទ្ធជាទីពឹង គឺជាការទទួលយកដោយជឿទុកចិត្តនូវហេតុការណ៍ដែលមនុស្សម្នាក់អាចក្លាយជាអ្នកត្រាស់ដឹង និងសុក្រឹតភាពយ៉ាងពេញលេញបានដូចគ្នា ដែលព្រះពុទ្ធបរមគ្រូធ្លាប់បានទទួល។ ការយកព្រះធម៌ជាទីពឹងទីរលឹកមានន័យថាយល់នូវអរិយសច្ច៤ហើយអាស្រ័យលើជីវិតមនុស្សម្នាក់ ដែលស្ថិតលើអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨។ការយកព្រះសង្ឃជាទីពឹងទី រលឹកមានន័យថាសម្លឹងមើលការជួយណែនាំការទាក់ទាញ និងការដឹកនាំរបស់ព្រះសង្ឃទាំងឡាយ ដែលបដិបត្តិទៅតាមមាគ៌ាអរិយមគ្គប្រកបដោយអង្គ៨។ ការធ្វើ ដូច្នេះ មនុស្សម្នាក់ៗអាចក្លាយជាពុទ្ធសាសនិកជន ហើយបដិបត្តិតាមជំហានដំបូងនៅលើមាគ៌ាឈានទៅរកព្រះនិព្វាន ។

បុ. តើមានអ្វីផ្លាស់ប្តូរកើតឡើងក្នុងជីវិតរបស់អ្នកចាប់តាំងពីពេលអ្នកយកព្រះរតនត្រ័យជាទីពឹងទីរលឹកជាលើកដំបូង?

វិ. ដូចគ្នានឹងមនុស្សដែលមិនអាចរាប់បានរាប់លាននាក់កាលពី ២៥០០ឆ្នាំមុន អាត្មាបានយល់ច្បាស់ថាពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធបរមគ្រូបានធ្វើឲ្យមានន័យដល់ពិភពលោកដ៏លំបាកនេះ ព្រះធម៌ទាំងនោះបានផ្តល់អត្ថន័យទៅលើអ្វីដែលជាជីវិតឥតខ្លឹមសារ ព្រះធម៌នោះបានផ្តល់ឱ្យអាត្មានូវចរិយាធម៌នៃចិត្តប្រសើរ និងករុណា

ធម៌ជាមួយនឹងអ្វីដែលនាំជីវិតអាត្មា ហើយព្រះធម៌នោះបានបង្ហាញអាត្មានូវវិធីដែលអាត្មាអាចសម្រេចនូវភាពបរិសុទ្ធ និងសុក្រឹតភាពក្នុងជាតិខាងមុខៗ អ្នកកវីណ្ហាសម័យបុរាណបានសរសេរអំពីព្រះពុទ្ធបរមគ្រូថា: ចូលទៅរកព្រះអង្គដើម្បីយកជាទីពឹងសូត្របទសរសើរដល់ព្រះអង្គធ្វើការគោរពព្រះអង្គ និងជ្រកក្រោមម្លប់នៃព្រះធម៌របស់ព្រះអង្គដោយការបដិបត្តិដោយភាពយល់ដឹង។ អាត្មាយល់ទាំងស្រុងនូវពាក្យពេចន៍ទាំងឡាយនេះ។

ប.ខ្ញុំមានមិត្តម្នាក់ ដែលជាញឹកញយព្យាយាមទាក់ទាញខ្ញុំឱ្យចូលសាសនារបស់គេ។ ខ្ញុំពិតជាមិនចាប់អារម្មណ៍លើសាសនារបស់គាត់ហើយខ្ញុំក៏បានប្រាប់ទៅគាត់ដូច្នេះ តែគាត់នៅតែមិនចាកចេញពីខ្ញុំ។ តើខ្ញុំអាចធ្វើយ៉ាងណា?

វ. *រឿងដំបូងដែលអ្នកត្រូវតែយល់គឺថា មនុស្សម្នាក់នេះមិនមែនជាមិត្តពិតរបស់អ្នកទេ។ មិត្តពិតទទួលស្គាល់អ្នកនូវអ្វី ដែលអ្នកមានហើយគោរពបំណងប្រាថ្នារបស់អ្នក។ អាត្មាសង្ស័យថា មនុស្សម្នាក់នេះក្លែងខ្លួនឯងធ្វើជាមិត្តរបស់អ្នក ដូច្នេះ គេអាចទាក់ទាញអ្នកឱ្យចូលសាសនាគេ។ ពេលមនុស្សទាំងឡាយកំពុងព្យាយាមបង្ខំនឹងបំណងរបស់អ្នក ពួកគេគឺពិតជាមិនមែនជាមិត្តរបស់អ្នក។*

ប.តែគាត់និយាយថា គាត់ចូលរួមរំលែកសាសនារបស់គេជាមួយខ្ញុំ។

រ. *ការចូលរួមរំលែកសាសនារបស់អ្នកជាមួយអ្នកដទៃ គឺជារឿងល្អមួយ។ តែអាត្មាសំណូមពរថា មិត្តរបស់អ្នកមិនដឹងពីភាពខុសគ្នារវាងការរួមរំលែកនិងការបង្ខំ។ បើអាត្មាមានផ្លែប៉ោមមួយអាត្មាឱ្យអ្នកឯងពាក់កណ្តាលហើយអ្នកក៏ទទួលពីអាត្មាពេលនោះ អាត្មាបានបែងរំលែកជាមួយអ្នក។ តែបើអ្នកនិយាយមកកាន់អាត្មាថា អរគុណព្រោះខ្ញុំព្រះករុណាបានហូបរួចហើយអាត្មានៅតែបង្ខំអោយអ្នកត្រូវតែយកផ្លែប៉ោមមួយ ចំហៀងរហូតដល់អ្នកទទួលដោយចិត្តបង្ខំពីអាត្មានេះ គេមិនអាចហៅថា ការរួមរំលែកគ្នាទេ។ មនុស្សដូចជាមិត្តរបស់អ្នកព្យាយាមក្លែងបញ្ចេញការប្រព្រឹត្តអាក្រក់របស់គេ ដោយនិយាយថា រួមរំលែកស្រលាញ់ ឬ ចិត្តសប្បុរសតែដោយឈ្មោះដូចម្តេចក៏ដោយ ដែលគេហៅវាតែការប្រព្រឹត្តរបស់គេ នៅតែគំរោះគំរើយ ឫកពារអាក្រក់ និងអាត្មានិយម ។*

ប. ដូច្នេះ តើខ្ញុំអាចបញ្ឈប់គេបានយ៉ាងណា?

រ. *វាសាមញ្ញណាស់។ ជាដំបូងធ្វើចិត្តអ្នកឱ្យច្បាស់លាស់នូវអ្វីដែលអ្នកត្រូវការ។ ទីពីរប្រាប់ទៅគេដូច្នោះឱ្យខ្លីនិងច្បាស់។ ទីបីពេលគាត់សួរសំណួរអ្នកដូចជា តើអ្នកមានជំនឿយ៉ាងម៉េចអំពីបញ្ហានេះ? ឬហេតុអ្វីអ្នកមិនប្រាថ្នាមកចូលរួមប្រជុំជាមួយខ្ញុំ ចូរបញ្ឈាក់សំណួរ*

ដំបូងរបស់អ្នកម្តងទៀត ដោយភាពម៉ឺងម៉ាត់ភាពរាបសារនិងច្បាស់លាស់។ អរគុណសំរាប់ការកោះអញ្ជើញរបស់អ្នក តែខ្ញុំមិនអាចមកបានទេ។ ហេតុអ្វីមកមិនបាន។ នោះពិតជារឿងរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំមិនអាចមកចូលរួមបានទេ។ តែមានមនុស្សគួរឱ្យចាប់អារម្មណ៍ច្រើនណាស់នៅទីនោះ។ខ្ញុំជឿជាក់ថាពិតជាមានតែខ្ញុំមិនអាចមកចូលរួមបានទេ។ ខ្ញុំកំពុងបបួលអ្នកព្រោះខ្ញុំស្រលាញ់អាណិតអ្នក។ ខ្ញុំសប្បាយចិត្តណាស់ដែលអ្នកស្រលាញ់អាណិតខ្ញុំតែខ្ញុំក៏មិនអាចមកចូលរួមបានដែរ។ បើអ្នកនិយាយបញ្ជាក់សំដែងភាពម៉ឺងម៉ាត់អត់ធន់ និងច្បាស់លាស់ហើយបដិសេធមិនឱ្យគេជាប់សម្ព័ន្ធជាមួយនៅក្នុងការជជែកចោទឆ្លើយនេះ ជាចុងក្រោយគេនឹងបោះបង់ចោល។ វាជាការខ្មាសអៀនណាស់ដែលអ្នកធ្វើដូច្នេះ តែវាសំខាន់ណាស់សំរាប់មនុស្សដើម្បីរៀនសូត្រ ដែលពួកគេមិនអាចបង្ខំសទ្ធារបស់ពួកអ្នកប្រាថ្នាអ្វីទៅលើអ្នកដទៃ។

បុ. តើពុទ្ធសាសនិកជនអាចព្យាយាមរួមរំលែកជាមួយអ្នកដទៃបានទេ?

វិ. ត្រឹមត្រូវ យើងអាចធ្វើបាន។ ហើយអាត្មាគិតថាពុទ្ធសាសនិកជនភាគច្រើនយល់ចំពោះភាពខុសផ្សេងពីគ្នារវាងការបង្ខំ និងការរួមរំលែក។ បើមានគេសួរអ្នកអំពីព្រះពុទ្ធសាសនាចូរប្រាប់ពួកគេ។ អ្នកក៏អាចប្រាប់គេ អំពីពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធជាម្ចាស់ដោយ

គ្មានការសាកសួររបស់គេ។ តែបើដោយកាយ ឬវាចាដែលគេសម្ដែងចេញឱ្យអ្នកយល់ថា គេមិនចាប់អារម្មណ៍សោះឡើយ ចូរសម្រួបតាមហេតុការណ៍នោះហើយគោរពបំណងប្រាថ្នារបស់គេ។ វាគឺសំខាន់ផងដែរដោយចងចាំថា អ្នកធ្វើឱ្យមនុស្សទាំងឡាយដឹងអំពីព្រះធម៌កាន់តែមានប្រសិទ្ធិភាពខ្លាំងឡើង តាមរយៈទង្វើរបស់អ្នកជាងតាមរយៈការទេសនាប្រដៅពួកគេ។ចូរបង្ហាញមនុស្សទាំងឡាយឱ្យស្គាល់ធម៌ ដោយជានិច្ចជាកាលមានការពិចារណាសន្ដានចិត្តល្អ អត់ធន់ ទៀងទាត់ និងស្មោះស្ម័គ្រ។ ចូរជួយឱ្យព្រះធម៌ចែងចាំងរស្មីតាមរយៈពាក្យពេចន៍និងទង្វើរបស់អ្នក។ បើយើងម្នាក់ៗអ្នកឬក៏អាត្មាចេះនូវធម៌យ៉ាងពិតប្រាកដអនុវត្តយ៉ាងពេញលេញ និងរួមរំលែកវាប្រកបដោយសន្ដានចិត្តទូលាយជាមួយអ្នកដទៃ យើងអាចជាប្រយោជន៍ដ៏ធំធេងចំពោះខ្លួនយើង និងអ្នកដទៃផងដែរ។

- ចប់ -